

Antroposofia

Impulsuri pentru viața spirituală

Între cer și pământ
Gheorghe Paxino

Natura
Dirk Kruse

Tema anului
Ioan Surgean

Medicină și terapii
Ita Wegman

Evenimente
Sanda Dale

Economia asociativă
Christopher Houghton Budd

Lupta pentru lume
Bogdan Szabo

Cursuri
Sebastian Stănculescu

Richard Wagner
Delia Soare

Viață pământească
Friedrich Benesch

Cuprins

Editorial

Cuvânt înainte, <i>Sebastian Stănculescu</i>	1
Între cer și Pământ – în și dincolo de timp și spațiu, <i>Gheorghe Paxino</i>	2

Antroposofia în lume

Importanța temei anului 2012-2013, <i>Ioan Surgean</i>	5
---	---

Evenimente

Evenimente interne și internaționale, <i>Sanda Dale</i>	8
--	---

Inițiative și proiecte

Cursul de autocunoaștere și artă socială, <i>Sebastian Stănculescu</i>	11
---	----

Omul și natura

Ce mi-a oferit legătura cu natura, <i>Dirk Kruse</i>	13
--	----

Biografii spirituale

Richard Wagner, în căutarea Sfântului Graal, <i>Delia Soare</i>	17
--	----

Economie

Câteva considerente despre economia asociativă, <i>Christopher Houghton Budd</i>	21
--	----

Cultura vie

Lupta pentru lume, <i>Bogdan Szabo</i>	28
--	----

Observare sufletească în natura

Introducere la observarea sufletească în natură, <i>Dirk Kruse</i>	32
---	----

Medicină și terapii

Dezvoltarea interioară a omului și arta terapeutică, <i>Ita Wegman</i>	36
---	----

Sărbători și ritmul anului

Viață pământească – iubire cosmică, <i>Friedrich Benesch</i>	38
---	----

Colectivul de redacție

Sanda Dale dale.sanda@gmail.com
Sebastian Stănculescu sebastian.stanculescu@gmail.com
și
Ioan Surgean
Gheorghe Paxino
Dan Botez
Daniela Lazăr
Delia Soare
Mioara Gheorghiu
Bogdan Szabo
Colaboratori: Dirk Kruse, Laura Zaharia, Lucian Popescu

Antroposofia = ISSN 2285–3200
ISSN-L = 2285–3200

Revistă apărută sub egida Societății Antroposofice din România, cu
sprijinul Editurii Univers Enciclopedic Gold.
www.antroposofie.ro
www.universenciclopedic.ro

Antroposofia apare de 4 ori pe an și poate fi comandată în format
tipărit sau digital. Abonamentul anual (4 numere costă 40 lei cu taxe
poștale incluse pentru varianta tipărită și 25 lei pentru varianta
digitală, trimisă pe adresa personală de email).
Prețul unui număr este de 12 lei taxe poștale incluse.

Cuvânt înainte

În jocul luminii miezului de vară toate ființele celebrează unirea cu cerul. La solstițiul de vară Pământul primește revelațiile Văzduhului, revărsate prin razele luminii de iunie. Sufletele ființelor se pot întâlni unele cu altele la un nivel mai profund, pe fundalul expansiunii maxime a păturii vegetal-eterice a Pământului. Odată cu această răscruce a ciclului anual, când lumina va începe să se retragă, se pot naște impulsuri spirituale noi. Dar cum întâmpinăm noi astăzi, ca omenire, sărbătoarea miezului de vară din acest an? Omenirea se frământă încă sub forțele crizelor economice și culturale. Prin Occupy și alte mișcări sociale oare ce grăiește acum din dorința umană pentru libertate, adevăr și entuziasm autentic?

Trăim de câțiva ani vremuri în care tot mai mulți oameni simt că nu mai au timp. Pe de altă parte, începând cu această iarnă, timpul pare că s-a lărgit în mod paradoxal și în același interval de timp se pot desfășura evenimente sufletești mai ample. Lumea se schimbă, se schimbă într-adevăr, iar impulsuri spirituale noi se manifestă tot mai vizibil. Dincolo de superstiții și interpretări asupra anului 2012, iată că ne aflăm la jumătatea celor trei ani semnificativi pentru evoluția Pământului, 2011-2013. Rudolf Steiner vorbea în 1924 despre impulsul important de renaștere spirituală care trebuie dat la începutul mileniului al III-lea pentru ca evoluția pe Pământ să poată continua spre a șasea epocă de cultură. Iată că la această răscruce de vremuri Antroposofia împlinește o sută de ani în lume, iar roadele ei pot fi percepute treptat în sfera socială internațională. Anul trecut s-au comemorat o sută cincizeci de ani de la nașterea lui Rudolf Steiner și au fost lansate noi documentare despre mișcări născute din știința spirituală.

Societatea Antroposofică din România a crescut și ea în ultimii ani sub aspect calitativ, devenind prezentă în cadre culturale

ale vieții sociale din mai multe orașe, dezvoltând inițiative multiple în domenii concrete. Din ce în ce mai multe cursuri și apariții editoriale izvorâte din antroposofie au răspândit soluții la problemele ale prezentului, pornind de la pedagogie și filosofie până la dezvoltare personală și consiliere. În acest moment de creștere a impulsurilor științei spiritului în contextul cultural românesc, Consiliul Director al Societății Antroposofice din România alături de prieteni care au colaborat la revistele anterioare și-au adunat forțele într-o inițiativă nouă, necesară prezentului.

Revista Antroposofia reprezintă un impuls al Rusaliilor în sensul profund creștin, încercând să ofere un spațiu de comunicare între prietenii științei spirituale și orice om care simte că la răspântia vremurilor în care ne aflăm este necesară o nouă viziune asupra vieții, cum este cea adusă omenirii prin Rudolf Steiner.

Colectivul editorial își dorește să poată realiza împreună cu cititorii o revistă vie, utilă, care să aducă cu fiecare număr informații și îndrumări pentru domeniile concrete ale vieții; astfel, prin rubricile propuse vor fi atinse probleme de cultură contemporană, terapie de familie, artă și spiritualitate, economie, pedagogie, esoterism modern și medicină.

Vă invităm la un dialog deschis cu redacția – spre a solicita anumite informații, articole sau răspunsuri la întrebările voastre – care poate oferi revistei o direcție mereu nouă și îmbogățită!

Fie să avem un miez de vară cu inspirații bune pentru dezvoltarea noastră personală și provocările vieții cotidiene!

Din partea colectivului redacțional,

Sebastian Stănculescu

Între cer și Pământ – în și dincolo de timp și spațiu

Dispoziție de Sânziene

Gheorghe Paxino

Caracterul particular al Sânzienelor

În perioada în care Soarele de miazăzi culminează pe cer în ultima săptămână a lui Cireșar vorbim de Sânzienele care aparțin sărbătorilor cu dată fixă. Un specific al lor este faptul că le premerge Paștele cosmic¹, a cărui dată variază semnificativ de la un an la altul: în ultimele secole, de exemplu, cel mai timpuriu Paște a fost în 22.03.1818 iar cel mai târziu în 25 aprilie 1943. În plus, din motive ce țin de istoria creștinismului ecleziastic, Paștele ortodox coincide numai o dată la câțiva ani cu cel cosmic². Ca o urmare, forța de har a Înălțării și Rusaliiilor radiază în fiecare an mai de aproape sau mai de departe (în sens temporal) în respectiva sărbătoare a Sânzienelor. Aceasta le conferă un pronunțat caracter individual, ce urmează să fie evidențiat prin prezentarea unor aspecte semnificative.

Vorbind despre Rusalii ca „Sărbătoare a individualității libere” Rudolf Steiner spunea într-o conferință din Hamburg, pe 15 mai 1910³: „Prin înțelegerea a ceea ce se află în aceste sărbători, în noi sunt trezite la viață și reprezentări care ne îndreaptă privirile spre viitorul omenirii, adică, în ceea ce ne privește, spre viitorul propriului nostru suflet. Sunt trezite la viață sentimente care ne dăruiesc acel entuziasm ce ne poate ajuta să ne transpunem încă de pe acum în epocile viitoare, iar idealurile dăruiesc entuziasm voinței noastre, ne înzestreaază cu puterea de a acționa în așa fel încât să putem răspunde tot mai bine sarcinilor ce ne revin pentru viitor.”

Din punctul de vedere al evenimentelor de după Paște suntem purtați lăuntric atât de imaginea Înălțării la Cer și a dispariției „dincolo de nori”, cât și de cea a Pogorării Limbilor de Foc; dar putem merge și mai departe: deja de la Botezul în Iordan, până la moartea pe Crucea Golgotei și Înviere, evenimentele au stat mereu în

legătură cu lumea Elementelor⁴, și anume atât în planul sensibil cât și planul suprasensibil corespunzător acestora. Cu semnificații multiple, sintagma „Christos – Domnul Elementelor” ne însoțește ca o componentă de continuitate.

Suntem însă confrunțați și cu aspectul enigmatic „spațio-temporal”, aparent contradictoriu al Înălțării la Cer (deci al părăsirii sferei Pământului) și al afirmației „Și iată Eu voi fi cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului”⁵ (Matei 28.20).

Sânzienele în decursul timpului

În vechile Misterii sărbătorile fuseseră fixate numai conform cu poziția astrelor pe cer la data respectivă. Dar odată cu Misteriul de pe Golgota, criteriul spațial a fost înlocuit cu cel temporal⁶, evenimentele legate de spirit fiind detașate de pura spațialitate: „apartenenții vechilor Misterii simțeau că vechiul mod de a fixa sărbătorile se raporta la spațiul cosmic și că odată cu Misteriul de pe Golgota s-a ieșit din spațiul cosmic și s-a intrat în timp, care, el însuși, nu se mai raporta la spațiul cosmic. S-ar putea spune și așa: ceea ce ei raportau la spirit a fost separat de aspectul pur spațial. A fost un pas extraordinar de mare făcut de omenire în direcția spiritului ... Exact la fel ca despre Misteriul Crăciunului, vechii inițiați spuneau în legătură cu Misteriul Sânzienelor că e necesar ... pentru a pătrunde tainele legate de Misteriul Sânzienelor, adică tainele cerurilor, să dobândești inițierea. Fiindcă omul ține de ambianța Pământului; ca om pământean, el nu ține nici de interiorul Pământului, nici de ceruri. De aceea, el trebuie să fie inițiat în tainele lumii subpământești, pentru a cunoaște tainele lumii suprapământești.”

Pe parcursul evoluției istorice găsim faze „pregătitoare” pentru aceste imperative. Ca un exemplu putem lua instrucțiunile date de Zarathustra în timpul epocii protopersane. În contextul relației Soare-Pământ al Sânzienelor în polaritatea lor cu Crăciunul, el vorbea despre lupta dintre forțele Întunericului – conduse dinspre Pământ de Ahriman – și forțele Luminii conduse dinspre Soare de către Ormuzd-Christos. Misteriile lui Zarathustra cuprindeau în principal patru grupe de experiențe:

- viețuirea morții
- observarea Soarelui de la miezul nopții
- viețuirea ființelor elementare
- viețuirea zeilor superiori.

Tot din acea vreme s-a transmis și următorul text de înțelepciune ce stă în strânsă legătură cu tema noastră:

*Poartă Soarele
Pe Pământ!
Tu ești pus
Ca om
Între Lumină și Întneric.
Fii un luptător
Al Luminii!
Într-o piatră prețioasă luminândă
Transformă Pământul,
Transformă plantele,
Transformă animalele,
Transformă-te pe tine însuși!*



Vedem deci cum, chiar și peste milenii, mesajul plin de profunzime esoterică al lui Zarathustra nu și-a pierdut din actualitate, el fiind chiar foarte adecvat pentru Sânziene, devenite între timp și sărbătoare a lui Ioan Botezătorul. Căci Sânzienele poartă pentru sufletul omenesc modern toate valențele legate de acțiunea ființei lui Christos pe parcursul devenirii omenirii, cel puțin de la epoca persană până azi.

O posibilă dispoziție de Sânziene pentru omul contemporan

Ca și în alte perioade de evoluție a omenirii, au existat și există momente în care se petrec lucruri deosebit de importante, ce nu sunt accesibile conștiinței curente. În conferința *Revelația Înălțării și taina Rusaliilor*⁸ Rudolf Steiner descrie cum, ieșind cu totul din sfera senzorială, Christos poartă acțiunea Misteriului de pe Golgota lucrând până în corporalitatea tuturor oamenilor, acțiune care are însă loc în mod incoștient pentru ei, în timpul nopții. Pentru omul modern, aprinderea focului de la miezul nopții de Sânziene poate semnifica aprinderea în inimă a conștiinței pentru această lucrare a lui Christos și cu ajutorul conținuturilor Științei moderne despre Spirit, Antroposofia, ceea ce înseamnă inițierea unei legături personale cu El. Vedem că prin toate acestea avem acum o rezolvare pentru contradicția aparentă spațio-temporală menționată la început, rezolvare cu nuanțări ce țin de implicarea noastră conștientă în întregul proces.

Privitor la implicarea personală ar mai fi ceva de menționat. De mai bine de două decenii, tot mai multe persoane de o calitate umană ce nu poate fi pusă la îndoială mărturisesc despre manifestarea lui Christos în eteric și despre intensificarea relației oamenilor cu lumea ființelor elementare, lume în care de asemenea pot fi observate transformări importante⁹. Și noi știm: cu o parte a constituției proprii ne aflăm în interiorul granițelor corporale; respirația și câmpul termic fac trecerea către mediul înconjurător, căruia îi aparținem în mod existențial, și cu o altă parte a ființei noastre, pe parcursul ciclului zi-noapte. Iar în această ambianță naturală se desfășoară și alchimia naturii, vigoarea și complexitatea proceselor din miezul verii, purtătoare de toate valențele menționate mai sus. Iată de ce putem vorbi despre un mod nou de a privi și a viețui – implicativ – Sânzienele în ziua de azi.

Și prin aceasta putem reuși, în mod treptat, să aducem în viața cotidiană, în inițiativele noastre, și impulsuri de dincolo de spațiu și timp, căci *în principal este vorba și de destinația noastră pentru Eternitate.*

Fie ca sub semnul tuturor celor de mai sus să stea și această revistă care, într-o formă nouă și un context de apariție deosebit, vine să continue curentul de viață a unor strădării nobile de mai bine de două decenii din cadrul Societății Antroposofice din România.

Note

¹ În primele secole creștine se stabilit ca Paștele să fie sărbătorit în prima duminică ce urmează primei Luni pline de după echinocșiul de primăvară.

² În 2013 Paștele cosmic este pe 31 martie, iar cel ortodox pe 5 mai.

³ În ciclul *Apariția lui Christos în eteric*, GA 118, Editura Triade, București.

⁴ Este vorba de elementele *pământ, apă, aer, foc* potrivit fenomenologiei din Grecia antică.

⁵ „*Eu sunt în mijlocul vostru toate zilele, până la desăvârșirea timpului Pământului*”, trad. Emil Bock.

⁶ A se vedea și Nota 1.

⁷ Rudolf Steiner, *Ciclul anului ca proces de respirație a Pământului*, GA 223, Editura Triade, București.

⁸ Dornach, 7 mai 1923, GA 224.

⁹ Dirk Kruse, *Observare sufletească în natură*, Editura Triade, 2011, Thomas Mayer, *Salvați ființele elementare*, în pregătire la Editura Univers Enciclopedic Gold; Sebastian Stănculescu, *Ființele elementale*, Editura Salco, 2010.

Apariții editoriale



Misterii. Evoluție și Cunoaștere
Antichitate. Ev. Mediu. Rosicrucianism. Inițiere modernă
Rudolf Steiner

Volumul, care reunește conferințele ținute de Rudolf Steiner la Congresul de Crăciun 1923/1924 de întemeiere a Societății Antroposofice Generale, oferă o privire de ansamblu asupra dezvoltării sufletești-spirituale a omenirii de-a lungul vremurilor.

Pornind de la perceperea lumii în vechime, relevând semnificația deosebită a Misteriilor și lăcașurilor misteriale din Antichitate până la aceea a Noilor Misterii din epoca modernă, Rudolf Steiner subliniază rolul primordial al antroposofiei, al Societății Antroposofice în dobândirea de către omenire a capacității de a înțelege, de a conștientiza realitățile spirituale.



Bazele naturale ale alimentației
Rudolf Steiner

Conferințele despre alimentație ale lui Rudolf Steiner destinate publicului larg se află în relație nemijlocită cu concepția științei spirituale despre istoria culturii și educarea spirituală a omului.

Volumul cuprinde instrucțiuni dietetice privind cerințele alimentației și reprezintă un veritabil ghid pentru un mod de viață sănătos. Ni se deschid perspective spre o viitoare nouă dietă, spre metode de îmbunătățire a fertilității solului și a calității vieții.

Omul la Pragul lumii spirituale



Provocările dezvoltării interioare
Bernard Lievegoed

Cartea psihiatrului olandez Bernard Lievegoed vorbește despre dezvoltarea interioară. Germenii creșterii interioare, care se află în orice ființă umană, sunt descriși sistematic, atât pentru cei aflați pe calea de autocunoaștere, cât și pentru terapeuți.

Sunt descrise căile antice de dezvoltare interioară – cea egipteană și cea nord-europeană – dar și calea creștină rosicruciană, căile orientale și abordarea creștină medievală. Autorul se apleacă și asupra multiplelor aspecte ale „dublului” omenesc. De asemenea, el examinează pe larg, din perspectivă medicală și socială, diferiți factori fiziologici și psihologici în relația omului cu Pământul, Soarele, Luna și planetele sistemului solar

Importanța temei anului 2012-2013

Identitatea Societății Antroposofice

Ioan Surgean

Încă în luna februarie a acestui an, Consiliul de conducere al Colegiului Școlii Superioare din Goetheanum a comunicat tema de studiu meditativ pentru anul 2012/2013 tuturor organizațiilor naționale. Ea a fost dezbătută și în Adunarea Generală a Societății Universale în luna martie.

Această indicație ca Societatea Universală să aprofundeze timp de un an o temă comună de studiu, prelucrată fiind în grupele societăților naționale, depășește aspectul de rutină mai ales în timpurile actuale. Ea are multiple, profunde și largi semnificații spirituale dar și practice cărora se pare că noi încă nu le acordăm importanța cuvenită.

În cazul fericit în care mulți dintre membri noștri reușesc să ajungă în situația în care la mijlocul anului să se întrebe: „Care este tema de studiu pentru acest an?” suntem totuși într-o situație promițătoare. S-ar putea ca tema să-i determine pe unii dintre noi ca încă în acest an să caute colaboratori pentru o discuție sau un studiu de aprofundare. Sunt desigur și multe situații de excepție.

De ce mereu tema anului?

Se pare ca această întrebare o pun mulți dintre membri noștri atât timp cât această tematică nu intră în mod prioritar în preocupările noastre spirituale. Căutând motivații pentru care conducerea Goetheanumului acordă o importanță aparte acestui studiu și revine consecvent an de an cu noi tematici, se desprind unele cauze mai evidente care justifică această inițiativă.

Astfel putem desprinde unele impulsuri mai transparente, ca de exemplu: stimularea creativității spirituale individuale, extinderea unor lucrări mai largi care să apropie membrii societății, o stimulare a cercetării bibliografice steineriene, dar există și impulsul de a lărgi nivelul de conștiință pentru abordarea aspectelor viitoare ale evoluției spirituale individuale dar și colective. Faptul că ele se desfășoară pe o perioadă mai lungă de timp oferă un alt răgaz al sufletului și spiritului pentru a ne racorda la ele și a le aprofunda. Fiind indicate totodată pentru a le folosi ca și exerciții personale concrete, putem mai ușor căuta și găsi în acest răstimp domenii și ocazii

pentru valorificarea lor în viața noastră. În orice caz, ele stimulează un alt atașament sufletesc, de altă durată, precum și un alt orizont spiritual mai larg decât ceea ce oferă o conferința, un simpozion ocazional sau chiar comemorativ.

Dacă analizăm totodată și sensul și conturul tematicilor anuale (de exemplu, „Iubirea inimii” sau „Metamorfoza inteligenței cosmice” „Clădirea unei culturi interioare”, și altele...) vedem că ele nu sunt alese fără o profundă semnificație și putem desprinde foarte clar rolul



lor esoteric deosebit dar și puternicul ecou spiritual pe care îl au „lansările” acestor adânciri comune meditative în eterul cosmic; ele au o importanță aparte mai ales în actualele conjuncturi morale, în lumea haotică în care trăim, năpădiți de forțele paralizante ale materialismului ahrimanic.

Forțe spirituale conjugate

Față de motivațiile menționate în mod pregnant se desprind însă cele ce izvorăsc dintr-o altă viziune, și anume pe care o putem numi *forțele spirituale conjugate*. Aceste forțe spirituale unite ale antroposofilor conduc la o altă relație spirituală cu forțele ierarhice sau, într-o accepțiune mai largă, constituie o colaborare benefică și pentru aceste entități suprasensibile.

În anul 1922, R. Steiner a înființat Societatea Tinerilor Antroposofi în rândul căreia au putut intra doar tinerii care s-au născut după terminarea epocii Kali-Yuga, întrucât, după spusele lui Steiner, configurația sufletului lor era cu totul diferită de cea a generațiilor născute înainte de secolul XIX. R. Steiner a vorbit despre acestea doar spre sfârșitul vieții sale, întrucât înainte de 1922 el nu cunoștea încă adulții cu deschidere spre antroposofie născuți după 1898. Esențial în munca acestei societăți era călăuzirea lui R. Steiner ca studiile și meditațiile lor spirituale să se desfășoare în colective și nu individual, iar aceste colectivități, datorită emanațiilor lor spirituale deosebite, le-a numit „*Grupe de Forțe*”. Una din particularitățile acestor grupe de forțe era și aceea că forțele spirituale care emanau din aceste adânciri meditative erau incomparabil mai puternice decât acelea care se desfășurau individual, privind influența lor asupra domeniului suprasensibil. Sintetizând, din exemplul dat de Steiner, forța grupului, în funcție de numărul participanților, crește în progresie geometrică față de forțele participante la conlucrarea individuală, care cresc doar în progresie aritmetică.

Printre multe alte indicații date acestei societăți a tinerilor era și practicarea iubirii dezinteresate, printr-o muncă esoterică în care membrii grupului desfășurau o activitate din care puteau să beneficieze și alții, pe baza iubirii frățești.

Dacă luăm în considerare în general conjugarea forțelor de meditație spirituală în cadrul unor colectivități mai mari și pentru perioade mai lungi de timp efectul lor esoteric, inclusiv legătura lor cu forțele suprasensibile sunt mult potențate. Aceste forțe meditative spirituale unite ale antroposofilor, inclusiv prin diversitatea lor, implică o altă relație cu forțele spirituale ierarhice sau, într-o accepțiune mai largă, constituie o colaborare

benefică și importantă cu aceste entități. De aceea concentrarea meditativă asupra temei anului, indicată de Goetheanum pentru toți antroposofii de pe Pământ timp de un an de zile, prezintă o importanță aparte și merită să îi acordăm o mai mare atenție.

Tema „Identitatea Societății Antroposofice”

R. Steiner, cu puțin timp după înființarea Societății Antroposofice, referindu-se la identitatea Societății scoate în evidență faptul că această societate va trebui să fie de acum încolo un lăcaș în care să curgă viața esoterică, a unei mișcări spirituale care acționează esoteric, având o conștiință esoterică. Totodată, a scos în evidență că în fundalul spiritual al societății se găsește o entitate spirituală vie, Ființa Antroposofia care ar trebui să își găsească locul în sufletele antroposofilor din Societatea Antroposofică. El spune că menținerea în sens esoteric a societății trebuie să se bazeze pe ceea ce trăiește ca o relație reală umană, iar relațiile reale umane trebuie să se bazeze pe o viață spirituală concretă și continuă și nu abstractă intelectualistă.

Din elementele deosebit de ample și complexe care derivă din tematica anuală se pot exemplifica aspecte cu o conotație mai largă care ne ajută și totodată ne îndeamnă a scoate în evidență alte aspecte concrete ale acestei identități, justificându-se aprofundarea lor.

Dacă admitem că tema anului nu constituie doar un subiect de aprofundare meditativă ci ea poate servi totodată și ca exercițiu spiritual zilnic redăm câteva orizonturi spre care poate fi îndreptată atât gândirea cât și simțirea noastră, îndemnându-ne la exersare:

Când ne îndreptăm gândurile spre Societatea Antroposofică trebuie să ne străduim a ne reaminti și a resimți cât mai des că ea este profund legată de cea înaltă ființă spirituală pe care a amintit-o R. Steiner, „Ființa Antroposofia”, care se manifestă sub multiple aspecte; ancorându-ne cu gândirea și simțirea în această realitate suprasensibilă, vom depăși aspectul doar organizatoric și educativ al Societății, înălțându-ne cu pioșenie și venerație la cea ființă care ne poate însoți tot timpul cu o forță vie. Această forță vie poate fi însă trezită și potențată în funcție de modul de conștientizare realizată în meditațiile noastre. Ea ne poate deschide un potențial dar și un impuls mai înalt de dezvoltare evolutivă, inducând o altă responsabilitate în relațiile noastre cu cei din jur. A exersa trăirea Ființei Antroposofia ne poate susține și stimula în năzuințele noastre spirituale, conferindu-ne mai multă siguranță în viața noastră.

Întrucât după încheierea epocii Kali-Yuga Ființa lui Christos devine stăpâna karmei noastre se naște implicit necesitatea conștientizării modului în care noi ca și membri ai acestei

Societăți esoterice contribuim la devenirea karmică a viitoareii epoci. Karma personală se identifică într-un anumit sens cu karma societății și astfel printr-o mică retrospectivă putem zilnic să contribuim la valorificarea străduințelor noastre spirituale în acest sens.

În ceea ce privește importanța inițiativelor legate de perfecționarea relațiilor noastre sociale, în această perioadă de dezvoltare a sufletului conștient, când forțele de antipatie devin tot mai puternice, tot prin retrospectivă, trebuie să exersăm modalitățile în care putem transforma aceste forțe de antipatie în forțe constructive în cadrul relațiilor noastre în cadrul grupelor de studiu ale Societății Antroposofice. Modul de luptă împotriva individualismului extrem și a tentației izolării noastre în singurătate trebuie să constituie preocupări pentru a ne putea integra corect în viața socială.

Nu în ultimul rând apare și aspectul legat de acea „nevoie sufletească” pe care trebuie să o întreținem pentru a ne lega tot mai mult de viața Societății Antroposofice. Posibilitățile sunt nenumărate, dar important este să trecem peste anumite rețineri personale și, totodată, noi să fim aceia care să contribuim la dezvoltarea unei atmosfere pline de simpatie dar și de îngăduință și înțelegere față de „colegii” noștri în relațiile noastre cu antroposofia.

Dacă preluăm unele aspecte legate de întrebările care apar în legătură cu problematica complexă a temei anului pentru a facilita abordarea lor în cadrul grupelor de lucru redăm câteva sugestii care provin din bibliografia indicată în acest sens, ele fiind foarte actuale:

– dacă avem în vedere că unul din țelurile grupelor de lucru antroposofice este colaborarea cu unele entități spirituale, care este dispoziția spirituală pe care trebuie să o dezvoltăm? Cum putem dezvolta „dispoziția pragului?”

– cum putem concretiza modelarea celor trei aspecte ale karmei noastre prin influența lui Christos în viața actuală?

– cum putem învăța din Antroposofie să „creăm din nimic” și prin aceasta să ne străduim a pune bazele unei karme noi?

– cum poate fi Ființa Antroposofia conștientizată și trăită în cadrul activității societății noastre? Ce putem întreprinde în mod concret chiar în grupele noastre de lucru?

– ce trebuie să întreprindem pentru a ne cuceri treptat facultatea de a trăi ființa celuilalt om pe cale imaginativă și care ne ajută să percepem sâmburele veșnic al ființei sale interioare?

– în cadrul derulării căii noastre karmice, cum putem dezvolta inițiativa creativă indicată de R. Steiner pentru o viziune reală a viitorului?

– care sunt posibilitățile noastre de a perfecționa activitatea Școlii Superioare de știință a sufletului prin implicarea acestora în activitățile practice ale Antroposofiei?

Asemenea întrebări apar mereu în momentul în care analizăm aspectele complexe ale temei anului, iar ele pot fi extinse de cei care participă activ la aprofundarea meditativă a temei anului.

BIBLIOGRAFIE

„Das Goetheanum”, Nr. 7-8, din 17 februarie 2012 : „Zur identität der Anthroposophischen Gesellschaft”, de Paul Mackay.

„Antroposophie weltweit”, Nr. 6, din 26 mai 2012: „Die Rechenschaftsberichte”, de Virginia Sease, Paul Mackay, Seija Zimmermann, Bodo von Plato.

Rudolf Steiner (traduceri în română): *Considerații esoterice asupra legăturilor karmice*, vol. III, conferințele 1,3,4, din 8 august 1924.

Vol IV, conferința din 5 septembrie 1924.

Vol VI, conferințele 18, 19, 20 iulie 1924.

Sergej O. Prokofieff, *Semnificația esoterică a muncii spiritual-științifice*, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2011.

Sergej O. Prokofieff, *Taina Eului uman*, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

Buletinul Nr.12/2010 al Institutului Anthro-Tech: „O nouă orientare în activitatea antroposofică” – extrase.



În perioada 26 - 31 iulie 2012 va avea loc la Dornach reprezentarea

DRAMELOR MISTERII

după Rudolf Steiner

Poarta inițierii, Încercarea sufletului, Păzitorul Pragului, Trezirea sufletelor sunt puse în scenă și în luna decembrie.

Detalii la adresa www.goetheanum.org

Evenimente interne și internaționale

Sanda Dale

În periplul său anual, Pământul – împreună cu noi – străbate acum momentele de înaltă inspirație ale începutului de vară. Evenimentele care s-au desfășurat în perioada dintre Sărbătoarea Pascală și Sânziene au fost diverse și numeroase, iar impulsurile semănate acum vor rodi bogat peste an.

În toată țara, prietenii antroposofi s-au adunat pentru a sărbători împreună Paștele. La București a avut loc cu această ocazie Simpozionul național de Paște, împreună cu Adunarea Generală anuală a S.A.R (6-8 aprilie). La Simpozionul de Paște din acest an s-au adus în fața participanților aspecte noi și importante privind rosicrucianismul, prin contribuțiile conferințelor susținute de Rodica și Gheorghe Paxino. Pornind de la o conștientizare mai adâncă a curentelor spirituale de la începuturi până la manifestarea lor în decursul istoriei, am fost conduși spre a percepe în contemporaneitate taina centrală a Misteriului de pe Golgota: cum stă Eul uman între forțele potrivnice, găsim echilibrul său just în Christos. Atelierele de muncă biografică au contribuit la aprofundarea temelor discutate.

Simpozion de Paște: conferința *Ioan sub cruce*, de Rodica Paxino

La Adunarea Generală au fost prezentate raportul financiar contabil pe 2011 și probleme administrative privind activitățile din București și Timișoara. Consiliul Director a prezentat proiectele de viitor privind renovarea Casei Rudolf Steiner din București și detalii în privința altor inițiative din țară.

Adunarea Generală a S.A.R., București

Simpozioane prilejuite de această ocazie s-au desfășurat și la Timișoara și Oradea (ambele pe 12 aprilie), subiectul central fiind reprezentat de Imaginațiunea pascală prin prisma legăturii legăturii cu Christos.



Tot în această perioadă a luat naștere o nouă inițiativă legată de studiul dramelor- misteriu. Agenor Crișan împreună cu prietenii din București și Timișoara au început studiul dramei „Poarta inițierii”. La Timișoara, aceste evenimente (desfășurate între 20-22 aprilie și 15-17 iunie) au prilejuit și două Adunări Generale având pe agendă prezentarea bugetului pe anul 2012 și noile obiective ale SARRT.

Primul Simpozion de lecții de clasă s-a ținut în acest an la Oradea între 11-13 mai, aprofundând conținuturile Orelor I-IV, urmând ca în perioada 5-7 octombrie să aibă loc în aceeași locație cea de-a doua întâlnire, pentru a continua munca împreună (cei care doresc să participe se pot adresa Sandei Dale la numărul de telefon 0720-424573 sau pe adresa de e-mail dale.sanda@gmail.com). Cu această ocazie s-a inițiat prima întâlnire a *Cercului de științe ale naturii*, constituit la această dată din dr. ing. Gheorghe Paxino, dr.ing. Sanda Dale și ing. Adrian Ghender. Subiectele abordate au fost legate de ultimele cercetări privind mișcările lemniscatice ale planetelor, căldura la granița dintre materie și anti-materie, universul

electric și manifestările plasmei. Următoarea întâlnire s-a desfășurat sub forma unor conferințe reunite prezentate în fața prietenilor din Timișoara (8-9 iunie).

Timișorenii s-au bucurat pe data de 23 mai de conferința lui Anton Kimpfler, „Despre sănătate și boală”, iar pe 27 mai de prelegerea susținută de Dan Botez și Cătălin Săftoiu, „Antroposofia : conținutul său spiritual și structura Societății Antroposofice”.

Într-o atmosferă de lucru caldă și în același timp intensă s-a desfășurat primul workshop de terapii complementare, organizat la Oradea între 26-27 mai în colaborare cu terapeuți și medici din Ungaria (Centrul de Arte Medicale și Sociale Pilisi Műhely) cu ajutorul Annei Tóthfalusi (medic și consilier).

„Vizibil și invizibil” a fost sintagma sub care, împreună cu Ágota Sárközy (terapeut Bothmer și Pressel, consilier) și Éva Ujváry (pictor terapeut, metoda Collot), ceea ce este întunecat a ieșit la lumină prin muncă biografică (Best Next Step), gimnastică Bothmer, exerciții în carbune după metoda Liane Collot d’Herbois și masaj Pressel. Rezultatele muncii împreună îndreptățesc o continuare a atelierelor începute cu această ocazie.

În București, începând cu luna martie, cursul de introducere în Antroposofie a deschis modulul IV.

Prieteni mai vechi și mai noi s-au străduit să ofere cursuri interesante și seminarii utile pentru a face Antroposofia cât mai accesibilă tuturor. Din tematica abordată: Eul și comunitatea, templul interior, continuitatea conștiinței prin meditație, femininul arhetipal și legendele medievale, arhitectura sacră, relația omului cu natura în epoca noastră, principiile forțelor eterice în artele plastice. Cursul va continua din toamnă cu modulul V și o grupă nouă pentru modulul I, care se va desfășura în paralel.

În aceste zile se desfășoară în țară întâlniri speciale cu ocazia Sânzienelor. La Craiova are loc Simpozionul național al S.A.R. la Casa de pe Dealul trandafirilor sălbatici, avându-l ca invitat pe Dirk Kruse; timișorenii sărbătoresc la Prislop, iar orădenii undeva în natură, cum șade bine acestei sărbători.

Pentru cei care doresc să aprofundeze meditația și munca biografică, Sebastian Stănculescu și Camelia Oprea organizează la Simeria Veche între 3-11 august Tabăra de autocunoaștere și meditație antroposofică (pentru înscrieri vă puteți adresa lui Sebastian Stănculescu pe adresa de e-mail inscrieri@sebastianstanculescu.ro).

Pe plan internațional, aș putea spune că „evenimentul anului” îl constituie reprezentarea pe scena de la Goetheanum a celor patru drame-misteriu scrise de către Rudolf Steiner, alături de alte conferințe și ateliere, între 26-31 iulie. Ne-am bucura să ne vedem în număr cât mai mare la Dornach cu această ocazie! Evenimentul se va repeta între 26-31 decembrie.

În ceea ce ne privește, așteptăm cu nerăbdare a doua ediție a Simpozionului internațional „De la meditație la cercetare suprasensibilă metodică”, avându-i ca invitați pe Junko Althaus, Dirk Kruse, Dorian și Anje Schmidt, Marius Gabor. Simpozionul se va desfășura la Simeria Veche între 24-29 septembrie. Pentru înscrieri vă rugăm s-o contactați pe Mioara Gheorghiu (la telefon 0740-117567 sau pe adresa de e-mail mioara.gheorghiu@yahoo.com).

Iubitorii lucrului cu întunericul, lumina și culoarea (metoda Collot) pot participa la cursurile organizate de Éva Ujváry și alți pictori antroposofi în Ungaria: 4-7 iulie: seminar de pictură în straturi suprapuse (Éva Ujváry), 9-14 iulie: seminar de pictură (Roland Tiller), 8-11 august: epocile culturale și culoarea (Éva Ujváry), 31 august-2 septembrie seminar de pictură (Janny Mager).

Workshop de terapii complementare, cu Éva Ujváry și Ágota Sárközy



De la meditație la cercetare suprasenzorială metodică II

Simpozion de școlire antroposofică;
Simeria Veche, România

24-29 august 2012

Cu: Junko Althaus (CH), Marius Gabor (RO),
Dirk Kruse (GER),
Dorian și Antje Schmidt (GER)

Programul și costurile vor fi afișate pe: antroposofie.ro
Tel.: 0740.117.567 E-mail: mioara.gheorghiu@yahoo.com



Cursul de autocunoaștere și artă socială

Sebastian Stănculescu

În ultima vreme tot mai mulți oameni sunt preocupați de viața meditativă și de dezvoltarea spirituală. Tineri și adulți frecventează cursuri, citesc cărți, participă la conferințe pe teme de spiritualitate contemporană. Unii încep propriile exerciții și meditații, parcurgând astfel un drum de creștere a forțelor ascunse ale sufletului. Însă, deseori, pași importanți în cunoaștere lasă ceva în urmă, fie că este vorba de studiul științei spirituale, fie că este vorba de nașterea unor experiențe spirituale proprii. Rămâne în urmă partea noastră, netransformată, cea care se află într-o strânsă legătură cu moralitatea, numită uneori *Dublu* al omului.

Și atât timp cât pașii parcurși în domeniul suprasensibil nu sunt însoțiți de o muncă de transformare morală mare parte din meditații vor îngheța, încremenind tot mai puternic ființa noastră superioară.

Coordonând în ultimii cinci ani mai multe grupe de tehnici meditative antroposofice, am simțit tot mai pregnantă nevoia de a crea un spațiu în care pot fi prelucrate și problemele noastre de natură morală. Precauția *legii de aur* a cunoașterii inițiatice, aceea de a face trei pași în morală și unul în cunoașterea spirituală, îmi devenea tot mai importantă. Observam oameni care creșteau interior și la nivel de conștiință prin meditația antroposofică sau observațiile goetheaniste, deschizând percepții suprasensibile semnificative. Însă partea lor netransformată rămânea activă tot mai mult, astfel că în jurul lor se nășteau multiple conflicte în munca în social. Un bun meditator, cu rezultate imaginative extraordinare, ajungea să nu-și poată stăpâni mânia asupra oricărui om care îl contrazicea la o ședință. O doamnă care lucrase mult inspirativ nu se mai putea înțelege cu soțul ei, pe care îl certa mereu că nu se ridică la profunzimile ei spirituale. Exemple sunt multiple, iar din spatele acestor evenimente se năștea în mine o grijă tot mai mare pentru dezvoltarea noastră morală, fără de care meditația pare să ne facă tot mai egoiști și mai neînțelegători, în loc să crească în sufletele noastre iubire și înțelegere.

Fiind rugat să lucrez asupra unor exerciții care sunt adresate problemelor noastre morale care se manifestă în special în cadrul familial și social, am primit în dar inspirația unui curs complex de autocunoaștere, care poate dezvolta abilități noi spre idealul artei sociale vii.

În România, începând cu martie 2010 se organizează un curs de autocunoaștere spirituală pe baze antroposofice. Acest curs are la bază o metodologie fundamentată de Rudolf Steiner în volumul *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?*, care abordează meditativ și pe baza unor observații atente a elementelor concrete ale vieții cotidiene domeniile diferite ale constituției omenești.

Formarea durează doi ani, interval în care sunt exersate facultăți noi ale sufletului conștiinței. Cursul este structurat în opt module de week-end, la interval de câte trei luni. Drumul de autocunoaștere abordează prin diverse exerciții de retrospectivă, autoobservație, prelucrare meditativă a primelor septenale ale vieții, 0-7 ani, 7-14 ani, 14-21 ani și 21-28 ani. Aceste perioade fac obiectul unor module separate în care, prin desen, pictură, mișcare ritmică, dans și muzică sunt aduse în conștiință părți nevindecate ale noastre, luminându-le cu puterea Eului nostru și transformându-le într-un sens nou.

Modulele din cadrul cursului sunt:

Cine sunt eu? – curs introductiv cu elemente de bază în autocunoaștere.



Oglinzile și Dublul – studiu asupra relației interior-
exterior și subiectiv-obiectiv.

Copilăria fragedă – de la bebeluș la copilul preșcolar.

Copilul și prietenii săi – perioada 7-14 ani.

Adolescența și provocările ei – prepubertatea, pubertatea
și etapele adolescenței.

Eu, tânărul – nașterea individualității și plămuierea Eului

Viața de maturitate și etapele ei – componentele
superioare ale sufletului.

Sensul și misiunea drumul nostru de dezvoltare – de la
personal la social.

În luna mai 2012 au început în paralel două grupe noi de
autocunoaștere și artă socială la Brașov și Oradea.

Pentru detalii despre evenimente puteți vizita pagina

web: www.sebastianstanculescu.ro/autocunoastere

Apariții editoriale



A trăi cu durerea

Iris Paxino

Ce este durerea? Cum învățăm s-o înțelegem și să o scoatem la capăt cu ea? Iris Paxino descrie diversele forme ale durerii: trupească și psihică. Ne spune că noi oamenii nu am putea să ne descurcăm fără capacitatea de a resimți durerea, dar ne arată și cum putem trăi cu durerea ca fenomen limită. Durerea ne însoțește în viață și își imprimă numeroasele ei nuanțe și culori în biografia fiecăruia dintre noi. Durerea contribuie extrem de mult, în mod definitoriu, la existența omenească, ne poate amenința traiul, dar în același timp ne poate dezvălui cele mai profunde taine ale umanității. Caracterul ei inabordabil și prezența sa indiscutabilă determină necesitatea de a găsi o cale de acomodare cu ea.



Sănătate și boală

(în curs de apariție)

Rudolf Steiner

Omul modern are nevoie să înțeleagă în mod conștient raportul său cu sănătatea și boala.

În spatele bolilor stau realități suprasensibile care pot fi pătrunse prin cunoașterea spirituală modernă într-un mod obiectiv.

Acest ciclu de conferințe contribuie la o nouă înțelegere a omului întreg, cu trup, suflet și spirit, pentru o medicină responsabilă a viitorului.



Christos și ucenicii. Destinul unei comunități interioare

Peter Selg

În conferințele sale, Rudolf Steiner a deschis noi perspective care ne ajută să înțelegem ce s-a întâmplat între Christos și ucenicii Săi. Această carte își propune o trecere în revistă și, totodată, o clarificare a acestor perspective. Deși toate teoriile lui Rudolf Steiner au fost publicate, ele sunt răspândite în conferințele sale și rămân necunoscute celor neinițiați în christologia antroposofică. Ținând seama de provocările către conștiință din epoca modernă – printre care cele legate de creștinism și Evenimentul Christos însuși – devine foarte important să prezentăm rezultatele pozitive și deseori clarificatoare ale studiilor lui Rudolf Steiner.

Ce mi-a oferit legătura cu natura

Dirk Kruse

Traducere: Laura Zaharia

Am fost întrebat de prietenii din Craiova cum m-am îndreptat către natură, cum m-a ajutat lucrul acesta să observ natura și ce efect a avut legătura cu natura asupra mea.

La început mergeam să citesc cărți de antroposofie și alte cărți spirituale, iar uneori mă întâlneam cu cercuri de lectură a cărților lui Rudolf Steiner. Nu știam cum să mă conectez la lumea spirituală. De asemenea, deși îmi plăcea natura, mergeam uneori în natură pe jos sau cu bicicleta, nu eram cu adevărat conectat la ea. Din punct de vedere spiritual, citeam, încercând puțin să meditez, dar nu regulat. Încercam să mă rog spunând *Tatăl nostru*. Astfel, am avut experiența adevărului citind uneori. Astăzi pot să îmi dau seama cum experiențe ale adevărului mai semnificative aveau loc în natură în același timp, lucru de care nu eram conștient atunci.

Nu aveam mașină și, timp de câțiva ani, am mers zilnic pe bicicletă la serviciu, la centrul de terapie socială, la 18 km distanță de comunitatea în care locuiesc. La început, am mers numai pe drumul principal, dus și întors. Dar, după o vreme, m-am plictisit și, fiind o lună frumoasă de mai, am încercat și alte trasee care traversau mai mult zone din natură, peisaje minunate și păduri. M-am simțit bine și am repetat experiența.



Curând am simțit că mi-ar plăcea să mă opresc în locuri speciale din natură sau în fața priveliștilor. Și așa am și făcut. Poate totul a început cu asta ...!

De ce m-am oprit? Mă opream iarăși și iarăși la marginea unei păduri cu o pajiște, unde era o puternică „respirație” idilică. Astăzi aș spune că m-am oprit și am poposit acolo pentru că am simțit adevărul, măreția, pacea și ceva asemănător unei „respirații spirituale”. M-a atins foarte profund.

Așa că acesta a fost începutul unor vizite repetate. Vizitam acest loc și altele din nou și din nou! Și simțeam aici respirația adevărului și ceva asemenea grijii materne profunde. O dată, la privirea orizontului, mi se amintea mereu de copilărie și de sentimentele grandioase pe care le aveam când eram copil (și cred că nu mi-aș fi amintit niciodată aceste lucruri fără acest orizont). La o altă contemplare a orizontului, am avut sentimentul măreției creației și evoluției. Dar, de asemenea, mici detalii din natură au început să mă atingă cu frumusețea lor interioară. Astfel, stăteam pe marginea unui mic pârâu, ascultând apa ca și cum aș fi ascultat o cântare minunată. Apoi, o dată, iarna, am privit un tufiș deosebit și o zonă cu copaci, și, într-o dispoziție de umilință sobră, am simțit atât de multă iubire și înțelepciune venind dinspre acel loc, încât am început să plâng.

Fără să îmi dau seama, curând am integrat un obicei al vizitelor în natură în viața mea. Iar acest lucru a condus la mai multă conștiență și interes în ceea ce privește natura: munceam în grădină cu persoane cu dizabilități de la centrul de terapie socială și eram interesat de „Forțele stelelor” de Maria Thun—după o vreme și după un seminar cu aceasta, am început să observ zilnic „Efectele stelelor în natură”.

Aveam propria listă de observări: Ce se întâmplă astăzi în domeniile conectate cu pământul, apa, aerul și căldura din afară? Ce se întâmplă în domeniul mineral, al

plantelor, al animalelor și al oamenilor? Și am fost fascinat de ce detalii și dispoziții am învățat să recunosc după un timp.

Unul dintre ele a fost să diferențiez perspectivele într-un mod ce se dezvăluia datorită exersării observării fenomenologice goethianiste a naturii, urmându-l pe Goethe (și Steiner). Astfel, dacă Goethe spune „Aparența revelează ființa” – acesta a fost bun exemplu pentru cum a lucrat Frits H. Julius cu expresiile-formă ale familiilor de plante, comparând formele cu spațiul din interiorul unei sfere (Frits H. Julius, *Metamorphose*). Iar eu am studiat metamorfozele, fizionomiile, tipologiile și oglindirea interiorului în expresia exterioară. Am urmărit acestea și în ceea ce privește animalele și omul sau părți ale ființei umane. A fost atât de fascinant să întreb „De ce diferă omul în partea superioară față de cea inferioară și partea posterioară față de cea frontală, în comparație cu partea stângă și dreaptă, care sunt mai mult sau mai puțin similare?” De exemplu, am început să privesc fiecare formă, întrebându-mă: „Cum este pe orizontală, pe verticală și pe direcție sagitală și plană? Și cum sunt formațiunile concave (curbate astfel încât se creează un spațiu interior) și convexe (curbate astfel încât apare o formă în exterior)? Cum deslușim limbajul formei de sus, de jos, din față, din spate, din stânga, dreapta și din mijloc în conexiune cu periferia?” Astfel, la plante am încercat să studiez rădăcinile (există cărți) și am încercat să privesc copaci imenși de deasupra. Așa că mă duceam cât de des posibil la caruselul Roata Mare sau trebuia să merg cu telescaunul uneori pentru a putea privi de foarte de sus în jos la copaci.

Dintr-o dată, o plantă îmi spunea atât de multe. De exemplu, Digitalis, cu tulpina clar așezată la mijloc și florile jumătate pe orizontală, jumătate în jos, cu aceste forme, culori și fire foarte animalice.

Sau un animal. De exemplu, fluturile plin de sens în substanța lui, în zbor, în legătura cu floarea, în simetrie și în „arhetipul feței” pe care îl găsim și în zone centrale ale omului (imaginea pieptului, secțiune a creierului și a coloanei vertebrale) sau în formele norilor, la dispersarea polenului florilor etc.

Am studiat în felul acesta și omul, deoarece voiam să găsesc o cale către ceea ce era mascat sau întemnițat în interiorul persoanelor cu handicap sever cu care trăiam și munceam. Devenea perceptibil cum nasurile convexe oglindeau felul în care un suflet se exprimă în afară (adesea vizibil la comediații), iar zona concavă a ochiului oglindește trăirile interioare sufletești.

O altă întrebare îndreptată mai mult asupra dispozițiilor și legată puțin de observarea zilnică a efectului stelelor a fost: „Are apariția Soarelui pe cer (lumină clară, acoperită

de nori, obscură etc.) o oglindire în sentimentul Eului pe care îl are omul?” Astfel, m-am întrebat pe mine însumi, pe prietenii cu handicap și, din când în când, pe colegi. Era vizibilă o legătură clară (sigur, depinzând și de stabilitatea în general a Eului persoanelor).

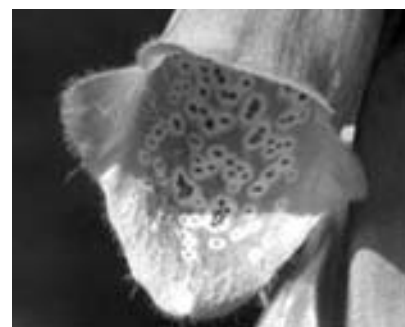
Am devenit mai interesat și de schimbările din cercul anului datorită Calendarului sufletesc și lecturilor din Steiner legate de cercul anului. De ajutor au fost și coincidențele – plăcute și mai puțin plăcute.

Astfel că, mai târziu, bunica mea a fost în spital o perioadă mai îndelungată, iar apoi și mama. Timp de aproape un an am mers 90 km (de data aceasta cu mașina) la ele, o dată la două săptămâni, și am fost fascinat de schimbările diferitelor peisaje pe parcursul anului. După acest an de impresii intense, am recunoscut din nou în fiecare an expresii deosebite ale naturii: „Da, aceasta îmi este cunoscută din anul (anii) anterior!” Și am simțit, an după an, unele perioade din an ca pe o „reîntâlnire între prieteni”!

Apoi, pe neașteptate, am avut un coleg la centrul de terapie socială care făcea un mic „Calendar alternativ” faimos și care știa de rezultatele mele din observarea efectului stelelor în natură și m-a rugat să scriu în calendarul lor despre aceasta. Așa am și făcut – și de asemenea despre cercul anului curând după aceea.

Un efect secundar important al acestui fapt a fost că mi-a intensificat puțin activitatea de observare, deoarece acum oamenii urmau să îmi pună întrebări. De asemenea, câțiva ani mai târziu, primul seminar din viața mea a fost despre „Efectele stelelor în natură”.

Puțin mai târziu, datorită acestor experiențe eram atât de interesat de natură, încât munceam în fiecare zi în două grădini, una în comunitatea mea (mai târziu împreună cu familia) și una la centrul de terapie socială. Și am început să cresc albine, iar mai târziu, împreună cu familia, am avut diferite animale (pui, rațe, găște, curcani, iepuri și porci).



Desigur, am învățat multe despre grădinărit, plante, preparatele biodinamice, lună, compost etc. Dar, fără a-mi da prea mult seama, am pătruns mai adânc în natură, în general. De asemenea, trebuia să țin câteva lecții în fiecare săptămână pentru colegii tineri care studiau terapie socială și am făcut și „observări fenomenologice clare în natură”. Efectul acestor activități a fost acela că am învățat iarăși mai mult.

Dar cel mai important lucru – pe care pot să îl văd acum – este acela că aveam ceva asemănător unei case în natură, mai ales când mi-am făcut un obicei din a face plimbări mai lungi, repetate, în locuri speciale din natură. O lume veche, plină de încredere, de pace, cu o dispoziție eternă, dar mereu proaspătă, mi-a adus deschidere, liniște, inspirație și regenerare. Multă vreme nu am știut de „observare sufletească” sau „plimbări inspirative” – îmi făceam plimbările împreună cu copiii sau singur pentru relaxare și din interes.

Și ceea ce pot să pun în cuvinte s-a întâmplat tot acum: am început să recunosc în natura eternă cea mai „nouă” prezență a unui fundal măreț al fiecărei zile. Am perceput aceasta în timpul plimbărilor, dar și dimineața sau seara, când hrăneam animalele – tot o muncă repetată. Era ca și cum „da, știu de unde bate vântul zilele acestea!” – o atingere clară a „prezenței acualizate a lumii spirituale” (cum aș formula astăzi! Dar este întotdeauna vorba de a recunoaște ceea ce ne scapă deja conștienței!!) Această recunoaștere a spiritului timpului (pe care am cultivat-o mai târziu special pentru plimbările inspirative de celebrare a anului) a fost posibilă datorită faptului că, în timp, am obținut o legătură mai profundă, de situație în interior, cu natura. Aceasta este comparabilă cu o prietenie profundă, în care celălalt nu trebuie să vorbească, dar știi ce se întâmplă în sufletul lui. Este ca și cum ai merge alături de el – ca o singură ființă – și te-ai afla în aceeași dispoziție și conștiență.

Pe parcurs, am avut și alte experiențe spirituale și am început să practic cele șase exerciții secundare pe care le făceam uneori tot în natură. După un an am început să fac o mică meditație dimineața. Și sigur că nu a fost ușor să fiu consecvent. Dar se poate să fi învățat din vizitele repetate în locuri din natură ceva asemănător unei loialități spirituale, de a reveni iar și iar într-un moment special din timp – și, cu câteva excepții, am devenit constant în meditație după câteva luni.

Din acestea și din lectura cărții *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?* pentru a treia oară, am început să înțeleg „observarea sufletească”.

Și datorită unui obicei din zilele de Crăciun de a privi retrospectiv asupra anului care a trecut în timpul unei



plimbări în apropierea casei, am descoperit, pas cu pas, „Metoda plimbărilor inspirative” – și alte metode.

Mai târziu mi-am dat seama că găsirea metodelor era întotdeauna o problemă de a observa cu exactitate, diferențiind pașii și perspectivele unor practici (cum sunt acelea din capitolul „Inițierea” din *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?*, care au condus la forma mea de „observare sufletească”).

Iar observarea sufletească m-a condus curând mult mai adânc în multe experiențe în natură. Astfel că am recunoscut o prospețime diferită sau tipuri de forțe și diferite tipuri de dispoziții și de intenție în forțele și dispozițiile naturii. Ca toți ceilalți, le văzusem toată viața, dar, cum este normal, nu le recunoscusem! O diferențiere a unui asemenea mod de a privi a fost să mă întreb „cum?” – Cum este prospețimea? Cum este dispoziția acolo, afară, în natură, care vine și îmi cuprinde sufletul? Și după un răspuns ca: Este ca acasă! – să întreb din nou: Cum este această casă? Și așa mai departe. Deci, ca exemplu, este o parte importantă în observarea „mea” sufletească aceea de a diferenția în perceperea lor cum sunt ele: 1. sentimentele de vitalitate, 2. sentimentele legate de caracter și 3. sentimentele de demnitate! De cele mai multe ori avem percepții corecte, doar preocupările noastre de dinainte (Nu pot! Trebuie să percep forme clare! etc.) sau judecățile de după (Este....! Nu este....!) ne induc în eroare cu ușurință.

Să te afli în natură, să o privești, să privești prin aceasta, constituie un domeniu larg minunat. Simțeam și simt că este importantă în primul rând devoțiunea plină de bucurie pentru natură (mai târziu am găsit, într-o conferință de Rudolf Steiner, cât de importantă este aceasta pentru ființele elementale). Iar dezvăluirea acestui întreg domeniu prin observare este un lucru secundar. Și observarea suprasensibilă vine pe planul al treilea. Încă învăț mai multe despre domeniile, tipurile și familiile fiecărei împărății a naturii – a mineralelor, plantelor, animalelor, peisajelor, cerurilor, perioadelor anului. Și domeniile, tipurile și familiile de forțe de viață,



caractere ale dispozițiilor sufletești și demnitate a ființelor spirituale. Iar viețuirea mai conștientă a cercului anului deschide, în toate aceste domenii, și o altă lume.

Dar adesea natura îmbogățește nu doar conștiința – și viața zilnică – ci oferă un echilibru pentru tot stresul călătoriilor permanente (non-stop de 17 ani) și așa mai departe – a devenit în principal și o poartă către inspirații, sau, pentru a o pune într-un termen complet, către realitățile spirituale în general.

De puțin timp, cercetând lucrările lui Rudolf Steiner, am realizat ce importanță centrală a avut, îndeosebi în ultimii trei ani ai vieții sale, legătura cu natura, pentru el și pentru Antroposofia viitorului – ceea ce înseamnă și acum. Conferințe importante s-au născut în urma experiențelor sale în natură – astfel că, inspirat doar din plimbările sale prin Țara Galilor (Penmaenmawr), a găsit ideile pentru Simpozionul de Crăciun și fundamentul pentru principalele cursuri pe care le-a ținut: 1923/24, deci GA 223 (parțial), GA 227, GA 229, GA 230, GA 327 și GA 243. Și am înțeles din nou mai concret sfatul său de „a experimenta cum natura (ne) vorbește ca și cum un om i-ar vorbi unui alt om” și că „vom dezvolta o relație personală cu toate detaliile prin care suntem conectați cu natura” (GA 190, 29.03.1919).

Totuși, fiecare are poarta lui și propria „construcție a unei case” (GA 10, *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?*, capitolul „Modificări în viața de vis a discipolului ocult”), ceea ce înseamnă construirea pas cu pas a „regiunii-casă” în lumea spirituală. Adesea aceasta va fi conectată cu natura.

Un aspect central este faptul că în natură putem învăța iubirea și intuiția, pentru că privind la natură cu iubire se poate construi o adevărată și netulburată abilitate de iubire. Aceasta este baza pentru intuiție, cea mai profundă percepție suprasensibilă.

Dar, dincolo de sensul său central pentru o cale spiri-tuală, natura este lumea existențială a tuturor ființelor de pe Pământ – și, de asemenea, a ființelor spirituale de la fiecare nivel –, incuzându-i pe cei decedați.

Aceasta poartă memoriile tuturor istoriilor, biografiilor și karmei. Este marele furnizor. Ea este marele vindecător pentru suflete și trupuri – cred că vom descoperi cândva cum peisaje din locuri cu o mare concentrare spirituală pot vindeca boli grave. Și, în final: ea este casa noastră. Putem să ne îndreptăm întotdeauna către natură. Chiar dacă este într-un oraș stresant, putem observa și ne putem conecta la lumina de pe ziduri și acoperișuri – iar aceasta poate fi începutul pentru o întreagă regiune – casă, o întreagă cercetare, o poartă spirituală!

Iar natura nu doar ne oferă. După cum spune Biblia*, ea ne așteaptă! Este o așteptare activă. O așteptare nerăbdătoare a oamenilor conectați cu Christos. Dar, după cum putem să observăm și noi, este o așteptare bucuroasă mai ales din partea Persefonei și a tuturor ființelor elementale în cele din urmă – ele simt cum spiritul libertății ce vine odată cu noi când suntem în stare de devoțiune și deschidere; se deschide asemenea curgerii izvorâte de la Sophia cea conectată la oameni și de la forțele provenite de la însuși Christos, care este cea mai liberă Ființă și întotdeauna cel mai bun prieten al naturii. Iar ființele naturii așteaptă întâlnirea cu noi în această reală bucurie a legăturii cu Christos, în permanență...!

REFERINȚE

* Așadar, aș da acest sfat de a citi cuvintele din Biblie din perspectiva prezentului, cu bucuria posibilității libertății pentru toate creaturile naturii (traducerile vechi ale Bibliei au adesea presiunea judecății morale obscure care nu este des întâlnită în Noul Testament. Traducerea mea se bazează pe traducerea lui Emil Bock. Simții deci revelarea libertății conferind o măreție a luminii care – după cum a spus și Rudolf Steiner – strălucește deja astăzi prin prezența lui Christos eteric:

Romani 8, 18-22:

18 „... suferința timpului prezent nu este demnă de a fi comparată cu măreția luminii lumii spiritului ce se va revela în noi.

19 Pretutindeni în jurul nostru toate creaturile așteaptă aceasta cu mare dor, ca fiii lui Dumnezeu să înceapă să lumineze.

20 Creația este prinsă în ceea ce este efemer nu din cauza ei, ci din cauza Lui, cel care a destrămat-o în ceea ce este efemer, și, astfel, totul în ea este plin de aspirație către viitor.

21 Deoarece respirația libertății va sufla și prin tărâmurile creației, tirania efemerului va lua sfârșit. Fiind iluminată în sfera spirituală, legătura este ruptă de libertatea promisă tuturor copiilor lui Dumnezeu.

22 Știm că întreaga creație este în suferință și suspină în contracțiile unei noi nașteri până astăzi.”

Richard Wagner, în căutarea Sfântului Graal

Delia Soare

Un spectacol la Opera Română, „Olandezul zburător”, mi-a pricinuit de curând o primă întâlnire cu muzica lui Richard Wagner. Încă din uvertură mi s-a revelat caracteristica sufletească a marelui compozitor german: la început muzica puternică, pasională, neliniștitoare m-a copleșit și m-a făcut să-mi amintesc că sunt mulți cei ce nu suportă creația wagneriană. Mai apoi, muzica se metamorfozează, devenind blândă, lirică, liniștitoare, nespus de profundă. M-am lăsat învăluită și purtată de acordurile sublime – suficient cât să-mi trezească interesul pentru cel considerat cel mai mare compozitor german, artist și om „de o genialitate remarcabilă”, cum îl caracteriza Rudolf Steiner, în una din multele sale conferințe dedicate lui Wagner.

Iubirea

„Cum niciodată în viață nu m-am bucurat de adevărata fericire a iubirii, voi ridica un monument acestui cel mai minunat vis dintre toate, în care, de la început până la sfârșit, iubirea să găsească, măcar o dată, împlinire deplină. Am conceput «Tristan și Isolda», cea mai simplă, dar și cea mai pasională creație muzicală imaginabilă, iar cu «steagul negru» care flutură în final mă voi acoperi eu însumi – ca să mor.”

Așa îi scria Wagner prietenului său Franz Liszt în anul 1854, pe când avea 41 de ani. Opera sa „Tristan și Isolda” a fost creată din revărsarea de inspirație artistică din timpul iubirii intense pentru Mathilde Wesendonk, soția negustorului german ce l-a finanțat în veșnicele sale perioade de criză materială.

„Tristan și Isolda” este transpunerea fidelă, fascinantă în muzică a trăirilor ce însoțesc unirea a doi îndrăgostiți. Ziua, Isolda aparține regelui Marc, soțul ce-i fusese desemnat; atunci, cei doi îndrăgostiți trebuie să se poarte ca și cum nu ar simți nimic unul pentru celălalt. Ziua este pentru ei doar un spațiu al minciunii, convențiilor și suferinței. Noaptea este tărâmul cel real, în care pot fi sinceri, dăruindu-se total iubirii și pasiunii dintre ei, în acel domeniu în care iubirea își poate găsi deplină împlinire. Isolda este atunci ca și absorbită în sufletul lui Tristan, devenind parte din el – ei doi devin Unul, un om nou. Îndrăgostiții visează să rămână uniți pentru

Subiectul operei, dar și punerea specială în scenă, cu efecte impresionante de lumini și forme redând elemente supranaturale, au fost și ele pe măsura muzicii. Senta, fecioara ce își așteaptă ursitul și își presimte destinul, se sacrifică fără ezitare pentru a-l izbăvi pe cel iubit, pe olandezul blestemat să rătăcească veșnic pe mare. Sufletele celor doi îndrăgostiți rămân unite pentru totdeauna în iubire, în tărâmul de dincolo de moarte.

„Olandezul zburător” este una dintre primele drame muzicale ale lui Wagner, scrisă la vârsta de 29 de ani. Încă din ea se vedește o temă majoră a biografiei lui Richard Wagner: mântuirea sufletului prin intermediul elementului feminin.

totdeauna, în întunericul perpetuu al morții iluminat doar de iubirea lor. Este, într-un fel, o presimțire a „Soarelui de la miezul nopții”, o întrezărire a Sfântului Graal într-o misterioasă altă lume ascunsă în faldurile nopții și ale morții. Pentru Wagner, moartea îndrăgostiților nu are loc în natură sau în realitatea socială, ci ei mor unul în celălalt, unul pentru celălalt. Tărâmul minunat al iubirii, al nopții, triumfă asupra morții. Ca rezultat al acestui sacrificiu de sine, se pierde egoismul ce se află inițial în iubirea pasională. Acest motiv străbate toată opera lui Wagner, în forme mai mult sau mai puțin evidente. Inițial adept al lui Schopenhauer, Wagner se ridică deasupra ideii acestuia de „negare a voinței” (și implicit a sexualității), înspre ideea de purificare a voinței. La premiera operei „Tristan și Isolda”, publicul a fost purtat muzical în tângirea dureroasă, a trăit cromatismul dorinței celor doi îndrăgostiți, încărcătura erotică, apoi transcenderea uniunii fizice, tandrețea profundă și



Mathilde Wesendonk

bucuria deplină a sufletelor dansând fericite, depășind lumea simțurilor înspre o altă lume. Este tărâmul iubirii, o lume care se deschide nu dorinței, ci numai iubirii reciproce. Unii spectatori, puritani sau conservatori, au considerat această muzică lipsită de sfințenie, impură, chiar revoltătoare; alții au apreciat-o drept cea mai frumoasă operă wagneriană.

„Există o formă nobilă a dorinței, când elementul pasional este biruit – și acest lucru a încercat Wagner să îl rezolve în a sa dramă muzicală «Tristan și Isolda»” (Rudolf Steiner). Rezolvarea finală avea să vină peste mulți ani, odată cu compunerea dramei muzicale sacre „Parsifal”.

Creația artistică

Richard Wagner s-a ocupat în timpul vieții sale cu cele mai profunde studii despre relațiile umane, despre secretele sufletului omenesc, despre ceea ce se țese nevăzut între un suflet și alt suflet. Muzica sa este inspirată tocmai de aceste legături sufletești misterioase dintre oameni. Temele wagneriene sunt poeme ce-și au originea în vechi mituri, pe care el le străbate cu viață și forță și astfel ele au efect spiritual asupra sufletului. Înainte de el nu se cunoșteau prea multe în Germania despre Misterii și personajele pe care el le-a prezentat în operele sale.

Când compozitorul german avea 37 de ani, a avut loc premiera dramei muzicale „Lohengrin”. În ea este vorba

despre un moment de inițiere, Lohengrin fiind mesagerul Sfântului Graal. Este totodată și momentul de „chemare” al lui Wagner înspre ceea ce avea să fie misiunea vieții lui: aducerea sub formă artistică a ideii despre noul creștinism, așa cum a exprimat-o ulterior în „Parsifal”.

La 40 de ani, textul tetralogiei sale „Inelul Nibelungilor” era finalizat. Întâlnind-o pe Mathilde Wesendonk, el lasă lucrul la tetralogie de-o parte și se apucă de drama „Tristan și Isolda”, reluând lucrul la prima peste mai mulți ani. În 1869, când avea 56 de ani, are loc premiera dramei „Aurul Rhinului”, prima din ciclul celor patru. Wagner se apropie tot mai mult de misterele evoluției omenirii, de legile nevăzute care guvernează lumea. Miturile germane din care s-a inspirat în scrierea libretelor descriu cursul evoluției umanității, în imagini simbolice. Wotan este marele inițiat altantean, iar viteazul Siegfried – modelul arhetipal al omului nou. În Siegfried el a vrut să portretizeze omul perfect, armonios, în contrast cu omul modern tehnologizat, aservit intereselor economice. În urma omorării balaurului și scaldării în sângele acestuia, Siegfried devine invulnerabil, cu excepția unui mic loc între omoplați – acolo unde mai târziu Iisus Christos își va sprijii crucea, tocmai pe acea vulnerabilitate. Lui Siegfried îi lipsește ceva ce numai creștinismul îi poate aduce.

În cele patru drame muzicale ce compun tetralogia, tema iubirii, a mântuirii adusă de iubita ce se sacrifică, este reluată. Inelul Nibelungilor, făcut din aurul furat de la Fecioarele Rhinului, semnifică străvechea înțelepciune ascunsă în suflet. Inelul conferă celui ce-l deține putere absolută și înțelepciune. Viteazul Siegfried îl recuperează de la Alberich, cel ce a renunțat la iubire pentru putere,



Richard Wagner

și îl oferă Brunhildei ca inel de logodnă. În comentariile sale despre opera wagneriană (*Richard Wagner în lumina antroposofiei*, GA 92), Rudolf Steiner menționează că, după separarea sexelor, inelul este necesar pentru a uni din exterior ceea ce era cândva o unitate în interior. Forța care înainte de separarea sexelor se afla în sufletul omului poate fi acum găsită în unirea exterioară dintre o femeie și un bărbat ce se iubesc, până când omul va putea cununa în mod armonios în sufletul său principiile masculin și feminin.

Omul – planta inversată

În ciclul *Misterul creștin* (GA 97), Rudolf Steiner ne atrage atenția că în Richard Wagner se află o înțelepciune adâncă, rezultat al unei instruirii anterioare în Misterii de inițiere. Urmărind evoluția sa în această viață, se pot observa impulsurile minunate și înțelepte acționând în creația sa, răsar treptat adevărurile care au fost cultivate dintotdeauna în școlile secrete de inițiere. Ca și la alți mari artiști, aceste impulsuri și trăiri spirituale nu apar în formă conștientă în sufletul său, ci se exprimă în mod sugestiv și plin de forță în creațiile artistice. Muzica lui Wagner din „Parsifal” este inspirată din înaltul tărâm spiritual numit și „Muzica Sferelor”, iar un om care are dezvoltată facultatea spirituală de inspirație poate înțelege mai mult din muzica sa decât ar putea fi exprimat prin cuvinte.

La vârsta de 44 de ani, în Vinerea Mare a anului 1857, Richard Wagner se afla în fața vilei Wesendonk din Zürich și privea natura ce germina, răsărea, înflorea. În acele momente a primit el ideea deosebită a legăturii dintre natura ce renaște și moartea Mântuitorului pe cruce. În sufletul său a apărut sentimentul pe care l-au avut dintotdeauna discipolii Graalului: idealul caliciului, evoluția de la puritatea caliciului vegetal la Potirul Graalului. Aceeași forță de procreare spirituală acționează atât în regnul vegetal, cât și în regnul animal și în cel uman. Numai că ceea ce la plante se petrece în candoare și deplină castitate, la om și la animale este întrețesut cu pasiuni. Iar transformarea înseamnă eliberarea acestui proces de sub puterea simțurilor. Omul este, într-un fel, planta inversată: rădăcina plantei corespunde capului uman, iar caliciul plantei deschis cast spre cer corespunde organelor de reproducere ale omului, ce se îndreaptă înspre centrul Pământului. Precum caliciul florii primește raza de lumină a Soarelui, la fel floarea sufletului uman purificat primește lancea iubirii – puterea spirituală a omului.

Din acel moment, în sufletul său a trăit impulsul de a răspândi în lume misterul Sfântului Graal sub formă

muzicală. Mai târziu el a căutat sunetele cele mai pure, mai potrivite prin care să poată exprima această evoluție. La baza libretului operei „Parsifal” stă creația poetică a lui Wolfram von Eschenbach.

Prin muzica sa, el a reușit să exprime ceva ce nu ar fi putut fi redat numai prin intermediul artei dramatice: misterele Sfântului Graal. Cunoscător profund al acestor mistere ale evoluției, Richard Wagner a putut afla dispoziția evlavioasă pentru a compune Parsifal pentru că presimțea ceea ce unește moartea Mântuitorului pe cruce cu misterul transformării sângelui. Sângele curs din rănile lui Iisus Christos și despre care se spune că a fost strâns în Potirul Sfântului Graal este intim legat de evoluția întregii omeniri.

Subiectul dramei muzicale „Parsifal”

Cele mai vechi legende despre Graal spun ca este vorba despre Cupa Sfântă din care Iisus Christos a oferit pâine și vin la Cina cea de taină și în care Iosif din Arimateea a strâns sângele ce a curs din rănile Mântuitorul răstignit. Lancea care a cauzat rana sa și caliciul pur au fost aduse de îngeri, care le-au ținut suspendate în aer până când Titurel le-a găsit și a construit pe Monsalvat un castel în care să le păstreze. Doisprezece cavaleri s-au adunat ca să păzească și să slujească comoara. Sfântul Graal îi avertiza de pericole, le dădea tot ce aveau nevoie pentru a trăi și, ori de câte ori îl priveau, dobândeau noi puteri spirituale.

Pe lângă castelul Sfântului Graal cu cavalerii săi, exista și castelul magic al lui Klingsor, în care acesta era înconjurat de cavaleri dușmani ai Graalului. După cum explică Rudolf Steiner în conferința *Richard Wagner în lumina Antroposofiei* (GA 92), aici suntem confrunțați cu două tipuri de creștinism: primul, reprezentat de cavalerii Sfântului Graal; cel de-al doilea, reprezentat de cavalerii din jurul lui Klingsor, care au devenit ascetici și de aceea nu pot atinge cunoașterea profundă a lumii spirituale. Klingsor, în dorința sa de a deveni stăpân al Graalului, a ales castrarea pentru a nu mai cădea pradă simțurilor. Însă el nu a dobândit putere asupra pasiunilor, ci doar nu le mai poate satisface senzorial, trăind de acum într-o atmosferă grea încărcată de dorințe pasionale. În grădina castelului lui sunt prinse în vrajă fetele-flori, iar cea care slujește intereselor sale de a atrage în vraja iubirii senzuale cât mai mulți cavaleri ai Graalului este Kundry.

Anfortas și cavalerii Graalului se străduiesc înspre o zonă spirituală mai înaltă, la care se ajunge prin ridicarea deasupra vieții senzoriale până într-un domeniu al iubirii purificate, însă nu prin constrângere, ci prin cunoaștere. Dar

ei nu au încă suficientă forța spirituală pentru aceasta. Anfortas, regele Graalului, cade pradă farmecelor lui Kundry, este rănit și lancea îi e furată de Klingsor. Din acest moment, orice apropiere de Sfântul Graal îi provoacă mari suferințe. Toți locuitorii castelului Monsalvat suferă din această pricină și îl așteaptă pe cel care le va putea vindeca regele. Acel salvator este Parsifal („Străbate-valea”).

Parsifal trebuie să treacă prin mai multe probe, până ajunge la cel mai înalt stadiu spiritual: sentimentul unității cu întreaga existență. Prima etapă este învățarea compasiunii, trecând și prin simțirea compasiunii celei mai profunde pentru animale. Următoarea etapă este ridicarea deasupra dorinței senzoriale, prin cunoaștere, fără a o reprima exterior. El este tentat de Kundry și, când e gata să-i cedeze, în acel moment critic se ridică totuși deasupra pasiunii. Kundry, partea sufletească feminină care se referă la sexualitatea ce încearcă să îl tragă pe om în jos, este învinsă. O formă nouă de iubire își trimite asupra lui razele, ca un Soare ce răsare: iubirea curată a sufletului eliberat de pasiuni. Sufletul uman poate trezi în el un suflet care purifică tot ceea ce îi este transmis prin simțuri. Din această substanță curată, virginală, se va naște Eul christic; în suflet, Fecioara Maria dă naștere pruncului Iisus. Elementul feminin uman al sufletului moare și este înlocuit cu un element feminin înalt, care îl ridică pe om către spirit. Un element important în acest mister îl reprezintă faptul că inițial Kundry este mesageră a Graalului.



Richard și Cosima Wagner

Parsifal devine Rege al Graalului pentru că mântuiește ceea ce odinioară a fost în robia simțurilor și aduce astfel în lume un nou principiu al iubirii.

Emanciparea de iubirea dependentă de simțuri este misterul pe care compozitorul l-a întrețesut în „Parsifal”. Rudolf Steiner spune că fără „Parsifal” Wagner nu ar fi atins idealul străduințelor sale de-o viață.

Festivalul de la Bayreuth

La Bayreuth se află casa în care Richard Wagner și-a găsit liniștea, înconjurat de familie: cea de-a doua soție a sa, Cosima (fiica lui Franz Liszt), și cei trei copii ai lor. Aici, în ultimii săi ani, a lucrat să finalizeze drama muzicală „Parsifal”. Premiera sa a avut loc în anul 1882, pe când compozitorul german avea 69 de ani. Cosima a fost cea care l-a susținut și în proiectul măreț de a-și construi o clădire de operă în care să poată prezenta dramele sale muzicale.

Richard Wagner resimțea din plin diferența dintre oamenii moderni și cei ai Evului Mediu; pe atunci, demult, tot ce se construia era o expresie a sufletului; casa, localitatea, orașul erau forme artistice pline de semnificații, iar omul se simțea în armonie cu ele, în timp ce acum totul e produs de mașini. Cum cursul evoluției nu poate fi întors, intenția sa a fost să construiască un templu modern în care arta în forma ei completă să poată să-l ridice pe spectator deasupra urâtului, dizarmoniei din lume. Așa a apărut Festivalul de la Bayreuth cu clădirea în care se prezintă opera wagneriana și la care vin și asistă oameni din întreaga lume. Sprijinul financiar pentru construcția clădirii operei i-a fost asigurat de regele Ludovic al II-lea al Bavariei, admirator înflăcărat și prieten al lui Wagner.

Festivalurile „Richard Wagner” de la Bayreuth conțin ceva din atmosfera Misteriilor antice. Ele încearcă unirea a două curente de civilizație: primul constă în reînnoirea Misteriilor din Grecia, celălalt încearcă să aducă un nou creștinism, în care arta, religia și știința să devină din nou o unitate, așa cum erau în Misteriile grecești din Antichitate. Richard Wagner a simțit cum creștinismul este chemat să reunească totul și a exprimat această idee prin intermediul dramei muzicare sacre „Parsifal”. Aprofundarea religioasă a artei l-a dus la o înțelegere profundă a creștinismului. „Aici, unde căutarea mea zadarnică pace găsi, Wahnfried, fie această casă de mine numită. Aceste cuvinte le scria Richard Wagner pe casa construită de el în Bayreuth. El își dorise intens această casă. El își simțise întreaga viață ca pe o străduință și căutare zadarnică. Wagner a găsit pacea căutărilor sale în drama sa sacră Parsifal.” (Rudolf Steiner)

Câteva considerente despre economia asociativă

Christopher Houghton Budd

Traducere: Dan Botez

Acest eseu reprezintă introducerea scrisă de Christopher Houghton Budd la traducerea în engleză a *Cursului de Economie* al lui Rudolf Steiner (*Nationalökonomischer Kurs*, GA 340 – serie de 14 conferințe ținute în august 1922 la Dornach). Eseul a fost scris în 1993, însă problematica enunțată este mai actuală decât la momentul inițierii acestui demers publicistic. Considerăm această lucrare ca fiind reprezentativă pentru ceea ce înseamnă astăzi economia asociativă.

Rudolf Steiner, expert în economie

Subiectul acestei lucrări este un ciclu de conferințe ținute de Rudolf Steiner în 1922 în fața unui auditoriu format din studenți în economie. Cursul s-a vrut să fie o contribuție specifică la cunoașterea intimă a subiectului. După unele conferințe, el a condus scurte discuții în care a putut să aprofundeze câteva din temele sale. Luată împreună, conferințele și prelegerile furnizează o mină bogată de informații și gândire asupra istoriei economice adusă la zi, cu privire la problemele actuale și dezvoltările lor ulterioare.

Traducerea engleză a conferințelor a fost intitulată până acum *Economia mondială*. Deși este de înțeles această alegere a titlului – ce face referire la o temă centrală a expunerii lui Steiner –, el poate fi greșit interpretat din două motive. În primul rând, diminuează atenția de la regândirea fundamentală a înțelegerii procesului

economic, fapt ce constituie baza conferințelor. În al doilea rând, expresia „economia mondială” este parte din vocabularul economic, însă fără a avea înțelesul pe care i l-a acordat Steiner.

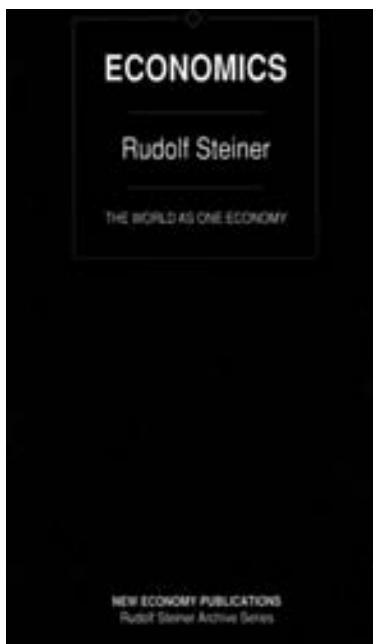
Faptul cel mai important, Rudolf Steiner privește simultan relațiile sociale și cele economice ca și context necesar pentru economia mondială, dar această idee este foarte departe de accepțiunea termenului astăzi. Ca și titlu, „Economia mondială” este mult mai atractiv decât „Economie”, dar astfel se pun sub semnul egalului și alte teme cardinale ale cursului – cum ar fi banii, factorii formării prețului și economia muncii culturale.

Gândirea economică

Un titlu insuficient de cuprinzător creează o diminuare a valorii lucrării în mâna celor care cred că înțelegerea economică poate fi conturată în baza gândirii curente actuale, sau luată în considerare pentru dezvoltări ulterioare prin multele discuții în jurul unor mese rotunde. Steiner a insistat că gândirea folosită în economie nu este capabilă să recunoască organismele vii, și totuși, în viziunea sa, economia este exact un astfel de organism. El a subliniat faptul că modul de gândire necesar pentru înțelegerea economicului s-a



Christopher Houghton Budd



diminuat, tocmai în vremea când a început să se dezvolte așa-numita știință a economiei. Părerea sa este că o știință economică reală așteaptă să fie creată; pentru aceasta este necesară o gândire substanțial diferită de cea utilizată în științele naturale, care este nepotrivită ca instrument pentru știința economică.

Considerate ca un întreg, conferințele și prelegerile sunt

expresia modului de gândire promovat de Steiner. Cititorul va proceda greșit dacă va aborda lecturarea fragmentar, dând atenție în special acelor aspecte mai apropiate de capacitatea sa de înțelegere, sau, să fie mai exact, acelor aspecte apropiate de prejudecățile sale. Pentru a aprofunda modalitatea de gândire a lui Steiner, este necesar să fie citită întreaga lucrare și doar după aceea să fie abordate acele secțiuni de interes sporit pentru cititor. Nu este niciun dubiu că un studiu parțial va lăstări idei interesante ce pot conduce spre dezbateri valoroase, dar nu va furniza experiența de gândire prin care Rudolf Steiner a dezvoltat aspectele unei unități încheiate. Dacă, pe de altă parte, cititorul este capabil să aprofundeze *Economicele* ca un întreg, el va putea să recreeze în el însuși modalitatea de gândire din care derivă aspectele.

Trebuie să accentuez în mod repetat că munca lui Steiner ilustrează un *mod de gândire* și nu constituie un set de reguli. Într-adevăr, pe cel care tratează lucrarea sa într-un mod exterior îl așteaptă dificultăți nesfârșite. Steiner a fost preocupat să promoveze o gândire economică și nu rețete pentru o reformă economică. El era convins că gândirea economică, prin ea însăși, va conduce la acțiunile necesare în viața economică modernă – acțiuni izvorâte dintr-o percepție clară a evenimentelor concrete, în loc de a aplica prescripții bazate pe prejudecăți. Se trece prea ușor peste rolul jucat în viață de gândire ca o activitate în sine. La baza abordării lui Steiner se află un mod de gândire care transcende subiectul în discuție, având o calitate panistorică, astfel că acest mod de gândire nu devine învechit prin trecerea timpului, chiar dacă subiectele cu care operează se metamorfozează.

Cel ce privește munca lui Steiner în contextul economic general va vedea nu doar ideile ci și gândirea care le-a dat naștere. Este o gândire ce-l transcende pe Steiner și de care este capabil orice om; pentru aceasta este necesar să se facă distincția netă între ideile formulate de Steiner și gândirea utilizată pentru a le crea. Se poate demonstra că ideile sunt specifice lui, fiind condiționate de timpul în care a trăit; pot chiar fi considerate „greșite”. Contează modul de gândire prin care Steiner a abordat subiectele, o modalitate de a gândi ce poate fi dobândită de fiecare om care vrea să gândească și nu doar să aibă gânduri.

Keynes a descris acest fel de a gândi printr-o caracteristică succintă, când a comparat economiștii cu „geometri euclidiani într-o lume neeuclidiană, care, descoperind prin experiență că liniile drepte aparent paralele se intersectează adesea, reproșează liniilor că nu merg drept, ca singur remediu pentru nefericitele intersecții ce apar. Totuși, nu este alt remediu decât să se renunțe la axioma paralelelor și să se lucreze într-o geometrie neeuclidiană”. Ceva de genul acesta este necesar în știința economică”.

Responsabilitatea economiștilor

Munca lui Steiner în domeniul economic strălucește în idei, observații, concepte și sugestii practice nu doar pentru știința economică ci și pentru comportamentul în viața economică însăși, demonstrând convingerea sa că economia este o știință atât practică cât și etică. Este nevoie însă de mai mult decât de discursuri intelectualiste pentru valorificarea acestor idei la nivelul pe care-l merită. Ele au fost date economiștilor, care se presupune că utilizează pregătirea lor pentru a da formă vieții economice. Ele au fost date, mai ales, într-o vreme când economia germană era distrusă – ruinată de costul cauzat de Primul Război Mondial și de șirul de falimente cauzate de așa-numitele cheltuieli pentru reparații, impuse vindicativ de Aliați. În acest sens, ideile lui Steiner aparțin mai ales economiei activ cinetice, decât celei potențiale; ele sunt vii, în mișcare și cheamă la punerea lor în aplicare. Ele sunt irosite de cei care nici nu doresc să acționeze, nici să-și schimbe modul de acțiune. Aceasta este la fel de adevărat azi, cum era și în 1922; rămâne întrebarea: Cum să se procedeze ca astfel de idei să fie puse în practică? Și de către cine?

Steiner a răspuns la această primă întrebare la începutul cursului, când a vorbit de necesitatea de „a pătrunde în retorta” în care se creează procesul economic. A studia procesul din afară era pentru el lipsit de valoare, economia neputând fi înțeleasă printr-o activitate contemplativă. Dar „a intra în retortă” înseamnă să

observi, în primul rând, experiența proprie de viață economică a unei persoane – sau, altfel spus, a procesului economic ce stă la bază. Acesta este procesul organic obiectiv pe care îl descrie prezenta lucrare. Niciun alt analist nu a făcut aceasta, fapt realizat de Steiner prin contribuția sa cu caracter unic. Fiind un proces viu, procesul economic își constituie realitatea sa prin acțiunea ființei umane. Nu este un proces de interes sau relevanță pentru păsări sau sălbăticiuni. Din această cauză, fiecare om *poate* azi, și în viitorul mai îndepărtat chiar *va înțelege* procesul economic, la fel cum azi fiecare om învață geometria euclidiană în școala elementară, în contrast cu vremurile când această învățătură era strict rezervată pentru aspiranții la inițiere. Expresia acestui proces va fi întotdeauna comprehensivă ființei umane în mod intim și nu întâmplător, cel puțin la nivelul naturii sale superioare, nonegoiste.

În orice caz, va fi un șir de contradicții evidente pentru toți cei ce vor acționa din impulsuri egoiste, cu privire la viața economică. Steiner nu lasă dubii asupra convingerii sale că egoismul în viața economică trebuie „extirpat de la rădăcină”. Răspunsul la întrebarea „cine?” indică pe aceia care aplică creator ideile enunțate de Steiner, străduindu-se să le dea expresie practică, pe aceia care intenționează să-și diminueze propriul egoism din viața economică, oameni a căror preocupare va fi să se asigure că contribuția lor socială este în beneficiul general al societății și nu subsumat scopului ocultat de a avea mai mulți bani. Astfel de oameni nu sunt undeva în depărtare, cum nu este nici realitatea în care astfel de motivații vor deveni de prim-plan. Mult mai mulți oameni decât se crede în mod obișnuit trăiesc deja conform acestor principii; cu atât mai mulți vor fi în viitor. Aceia care se bucură de viața economică materialistă a prezentului nu se regăsesc printre cei mai sus menționați; față de marea masă a omenirii care îndură neorânduiala prezentului, cei ce se bucură sunt puțini.

Tonul fundamental antisocial al vieții economice moderne este datorat influenței abordării economice materialiste. Aceia care creează ideile și dezvoltă practica vieții economice moderne furnizează, mai mult sau mai puțin larg cunoscut, gânduri conducătoare profunde și de avangardă, pentru întreaga umanitate. Ei știu că Marx avea dreptate când atrăgea atenția asupra puternicei forțe formative exercitată asupra umanității de relațiile de producție. Astăzi, forțele de producție au fost încătușate fără echivoc de scopurile benefice restrânse ale interesului propriu. Interesul propriu nu este deplasat sau dăunător când se manifestă ca o etapă spre împlinirea conștiinței de sine, nașterea Eului independent în ființa umană. Odată ce această conștiință a fost

dobândită, dacă persistă acel interes propriu anterior menționat, el devine egoism.

În ceea ce privește viața economică – activitate împărțită de toți oamenii –, egoismul trebuie să dea naștere sensului de serviciu adresat comunității. Mai mult decât orice alt factor al societății moderne, economicul este expresia egoismului uman ce ne afectează astăzi atât de des. Refuzând să renunțe la axiomele împrumutate din capitalism, economicul furnizează oamenilor ideile după care cei mai mulți dintre ei își conduc afacerile și, mai important, câmpul de organizare a gândirii lor.

Datorită acestor motivații, Rudolf Steiner și-a pus speranțe în auditoriul său. El cunoștea necesitatea de a desface vraja cu care materialismul economic, cu pretenția sa de știință, a umbrit ca un vâl umanitatea. Profesiile vor experimenta, fără îndoială, reduceri de salarii și diminuări de fonduri de ajutorare, dacă este să fie urmată calea indicată de Steiner. Totuși, deasupra acestor considerații egoiste și de scurtă durată trebuie să fie plasată responsabilitatea ce revine economiștilor în vremea noastră. Asemenea înalților preoți din vremurile străvechi ce dădeau impulsurile organizatoare pentru întreaga viață socială prin intermediul religiei, economiștii sunt astăzi cei care dau formă întregii vieți sociale, dar acum prin intermediul economicului.

Rudolf Steiner și calitatea de economist

Mulți oameni nepregătiți corespunzător se străduiesc, și unii chiar reușesc într-un fel, să transpună ideile lui Steiner în practică; revine însă economiștilor din vremea noastră să conducă în direcția aceasta – să dea expresie tehnicității și complexității vieții economice, astfel încât ea să permită altruismul și să dea un sens cert bunăstării comune. Aceasta ridică întrebările: Ce este un economist? Care a fost opinia lui Steiner în această privință?

Când acordăm atenție condiției științei economice și luăm în considerare lunga listă de oameni ce se pretind a fi, sau sunt creditați drept economiști, nu putem trage altă concluzie rezonabilă decât că un economist este o persoană care-și dedică sincer înțelegerea asupra naturii vieții economice. Pe această bază, Rudolf Steiner, ca economist, stă alături de Smith, Ricardo, Marx, Keynes sau Friedman. Evident, conținutul activității sale în economic provine din cunoașterea atotcuprinzătoare a istoriei acestui subiect. Această bază rezultă în principal din studiile lui Steiner, cercetări desfășurate timp îndelungat înainte ca el să se perceapă ca fiind la nivelul corespunzător de a împărtăși rezultatele obținute.

Steiner a susținut cursul de economie în 1922, dar cuprinsul său conține anumite concepte de bază, unele dintre ele exprimate cu trei ani mai devreme, în cartea sa *Puncte centrale ale problemei sociale* (Tripartiția socială), publicată prima oară în 1919. Aceste concepte sunt dezvoltate dintr-o apreciere a temei centrale, care a însoțit dezvoltarea capitalismului de la nașterea sa: O dată cu emanciparea capitalului, cum trebuie tratată forța de muncă astfel încât ființa umană să nu-și piardă identitatea în procesul economic – proces ce pare un blestem pentru el? Aceasta este întrebarea centrală a activității lui Steiner în științele sociale. Răspunsul său la problema enunțată a fost întotdeauna predicat pe baza unei înțelegeri clare a ceea ce reprezintă forța de muncă și reformele necesare pentru a evita ca munca umană să devină o formă de sclavie spirituală.

O dovadă suplimentară în atribuirea calității de economist pentru Steiner: din 1920 până în 1923 a fost președintele grupului de companii și instituții culturale „Der Kommende Tag”, ce avea ca scop generarea de profit pentru a susține cercetarea științifică, în special cercetarea medicală. Evenimentele dificile care au acompaniat această activitate, luându-le așa cum au fost în acea perioadă de inflație galopantă din Germania, au constituit puternice lecții practice. Fără îndoială, această experiență a contribuit la maturarea fructelor împărtășite prin intermediul cursului din 1922.

Ordinea socială tripartită

Înainte de a continua, poate fi de ajutor o descriere sumară a ceea ce înțelegea Steiner prin ordinea socială tripartită, menționată anterior. Concepția lui Steiner despre evoluția socială are în centru ideea conform căreia societatea este alcătuită din trei sfere distincte (și totuși neșeparabile în componente) – sfera vieții economice, sfera vieții drepturilor și sfera vieții culturale. În vremurile străvechi, cele trei sfere se suprapuneau. Teocrațiile guvernau nu doar viața culturală, ci și problemele politice și economice. În perioada romană, sfera drepturilor s-a emancipat într-o anumită măsură, dar economicul a rămas un element subordonat. Emergența capitalismului marchează emanciparea vieții economice, ca element de sine stătător.

Odată cu emanciparea vieții economice, relațiile dintre cele trei domenii sociale pot urma alternativa: evoluează în direcția în care fiecare domeniu are un anumit grad de autonomie, respectând armonia și interdependența în raport cu celelalte două, sau dezvoltă o imagine inversă a teocrației, o formă de societate în care economicul

domină viața culturală și politică. Prima variantă este cea definită de Rudolf Steiner ca fiind ordinea socială tripartită. Varianta a doua este cea actualmente urmată de istorie, ghidată de materialismul economic al secolului XIX; este o cale specifică nu doar marxismului, ci constituie și piatra de temelie a capitalismului.

Tratatul de la Versailles

În eseu meu *Consecințele Tratatului de Pace pentru economie*, am căutat să dezvolt în detaliu istoria economică începând de la Tratatul de la Versailles, placa turnantă a istoriei moderne. În acest eseu, am exprimat punctul de vedere că în anii de după Tratatul economic n-a făcut nimic altceva decât să poleiască problemele apărute deja în perioada premergătoare Primului Război Mondial. Parafrazându-l pe Keynes, economiștii moderni încă se încăpățânează să demonstreze că linii presupuse paralele totuși se întâlnesc. Dar, deși s-ar putea să nu fie de acord cu mine, Keynes doar întoarce „economia euclidiană” cu susul în jos, când, de fapt, este necesar să fie întoarsă cu interiorul înafară, cum am proceda cu o mânășă.

Din păcate, ideea răsturnării cu susul în jos a gândirii este o parafrazare prin care atât Keynes, cât și Marx înaintea lui, au fost acreditați ca realizatori mai mari decât poate ar fi meritat. În realitate, s-a ajuns ca umanității, prin eforturi mari de voință, să-i fie ascunse circumstanțele reale ale vieții pentru mai mult de șapte decade, prin incubarea unei vieți economice fragile și lipsite de conținut, în interiorul unei enclave cu pereți aproape impenetrabili, dar mereu mai strălucitori – o structură socială dezvoltată prin teorii supraevaluate și tratate de specialitate nerealiste. La timpul potrivit, această coajă degradantă trebuie să se autodegenereze, în ton cu forțele de voință ce-o susțin, care trebuie, spre final, să renunțe. În acel moment, va deveni evident ce lipsită de conținut este viața pe care am întreținut-o atât de mult timp, și cât de magnifică este ordinea naturală.

Rămâne de văzut dacă este ca forțele exterioare ale „legii și ordinii” să prevaleze asupra puterii ordonatoare interioare a unor idei ca cele expuse de Steiner. Alegerea între aceste două atitudini nu este o dezvoltare nouă în istorie, ci marchează reîntoarcerea la aceeași problemă ce a apărut în preajma Primului Război Mondial, în fața căreia umanitatea s-a oprit speriată, refuzând pasul înainte.

Pe acest fundal, Rudolf Steiner a susținut multe conferințe despre geneza problemelor sociale și economice ale secolului XX. El s-a referit frecvent la

aceste probleme în decursul multor alte conferințe, adesea aparent fără o legătură evidentă. Ceea ce urmează este un rezumat aforistic al imaginii ce se dezvoltă gradual și liniștit din aceste multe indicații. Trebuie să spun că aceasta reprezintă o trecere în revistă de care este responsabil autorul acestui eseu și nu Rudolf Steiner.

Evoluția conștiinței

Steiner descrie istoria în esența sa spirituală – trebuie precizat acest fapt în termenii dezvoltării conștiinței și a evoluției interioare a umanității, după cum reiese din evenimentele exterioare care le îmbracă. El descrie viața socială a umanității ca fiind bazată dintotdeauna pe o ordine tripartită, neputând fi altfel, deoarece însăși ființa umană este o ființă tripartită, iar ordinea socială nu este altceva decât descrierea „din exterior” a ființei. Cele trei domenii care constituie societatea umană sunt cele care privesc dezvoltarea individului, drepturile dintre oameni și mijloacele prin care își procură cele necesare existenței materiale – respectiv viața culturală, viața drepturilor și viața economică. În spatele acestei desfășurări se află evoluția individualității umane. Pe măsură ce progresează evoluția interioară, forma ordinii tripartite se schimbă, reflectând cu acuratețe nivelele atinse de dezvoltarea conștiinței umane.

Evoluția individualității se face astfel încât ființa umană trece de la starea în care este parte a comunității, servind-o și depinzând de aceasta, la procesul prin care eul se emancipează din cadrul comunității, ajungând astfel într-o condiție în care egoul independent ori merge pe calea interesului propriu, ori recrează comunitatea umană din el însuși. Secolul XX marchează timpul în care

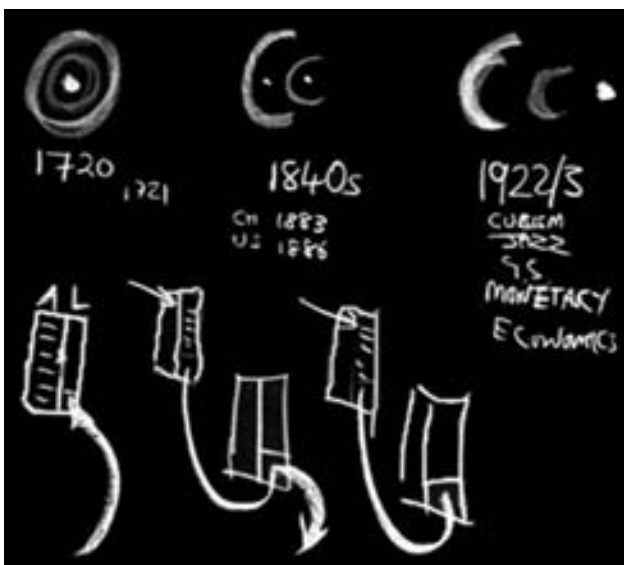
s-a atins stadiul ultim enunțat anterior, în care unii oameni se îndepărtează de ceilalți și de restul lumii în cele mai oribile moduri, sau se străduiesc pentru a da un sens nou comunității, sens născut din răsfrângerea egocentrismului – o comunitate ce promovează libertatea individuală, pe motiv că individualitatea liberă manifestă cele mai înalte valori asupra aproapelui său și asupra lumii materiale, recunoscând că depinde de ele în realitatea înconjurătoare. Chiar și cel mai cras egoist trebuie să admită aceste adevăruri ale vieții – doar dacă nu trăiește cu adevărat singur pe o insulă, fără să-și aducă nimic din afară, nici bunuri materiale, nici companie umană.

Ca și consecință a dezvoltării conștiinței de sine, două suflete își află lăcașul în același piept uman modern. Asemenea personajului lui Shakespeare, Lancelot Gobbo, ființa umană este prinsă în lupta surdă dintre conștiință și oponentul ei. Deși este intens mascată și împinsă într-un plan secundar de către aspectul economic al vremurilor noastre, o veritabilă luptă trebuie să se desfășoare în fiecare om, între tendințele sociale și cele antisociale din sufletul său. Suntem încătușați într-un dualism activat cu mult timp în urmă, dualism ce are acces la manifestare în problemele umane doar din cauză că egoismul „proaspăt dobândit” (la scară istorică) al umanității moderne nu îl ia suficient de în serios, ca să-l promoveze ca arbitru al îndatoririlor umane și ca măsură a validării lor.

Statul emergent, cu caracteristicile sale de omniprezență și aparentă putere de nezdruncinat, este el însuși o reflectare a timidității noastre cu privire la noi înșine. Statul prosperă din această lipsă de autoconvingere din partea individului, luându-și originile și menținându-și ființa din lipsa de curaj a acestuia. Oricât de „extern” și „real” ar deveni Statul sau alte autorități exterioare, toate se bazează pentru efectele lor pe condițiile interioare ființei umane, care oscilează în jurul pragului către spirit, temându-se să-și încerce noile sale aripi, negându-și de fapt principiul interior după care el ființează. Pentru că nimeni nu poate să atribuie esența sa lumii exterioare. Lumea exterioară poate cauza manifestarea egoului uman, dar nu-l poate crea.

„Legământul”

Sunt adevăruri interioare legate de voința liberă, pe care este nerealist să încerci să le demonstrezi din exterior. Fiecare le poate afla în el însuși. Contrar acestei atitudini culturale, Steiner descrie dezvoltarea de-a lungul secolelor a condițiilor care, văzute în aspectul lor pozitiv,



nu au alt scop decât să aducă în existență Eul uman; în aspectul negativ, reprezintă aspectul de boală pentru viitoarea noastră libertate. În vremea noastră este ușor să simți și să contempli că partea negativă a vieții este la ea acasă. De aceea, intenționez să-mi concentrez cu multă atenție următoarele remarci doar asupra aspectelor pozitive ale acestei versiuni a istoriei, fiind conștient că pentru aceasta este necesar un mare efort de voință.

Se poate imagina că, cu mult timp în urmă, ființa umană și-a programat calea de ieșire din imersiunea în comunitate spre individualitatea independentă și că, făcând aceasta, a făcut un „legământ” conform căruia, atunci când ea declară că nu mai are nevoie de comunitate sau orice alt element de ghidare exterior ei, sprijinul pe care s-a bazat anterior va fi îndepărtat într-un fel sau altul, negându-l în continuare. Din acel moment, va depinde de ea să creeze o viață comunitară de tip nou, de care era dependentă până acum.

După ce a făcut acest legământ, a pornit în călătorie pe calea sa – o cale bine definită în istorie și identificabilă prin anumite pietre de hotar. Prima este trecerea de la lumea ancestrală din Orient a lui Platon la lumea modernă a lui Aristotel. În lumea ancestrală, natura tripartită a ființei umane era bine cunoscută, dar pentru a fi ghidată pe calea sa, ființa umană a trebuit să piardă amintirea acestui fapt. Ea a trebuit să parcurgă întregul drum până la punctul în care să se declare pe sine însăși a fi nediferențiată și să creeze o ordine socială monolită pentru a demonstra aceasta. Din acest motiv, când în secolul IV Iulian Apostatul a căutat să întoarcă civilizația modernă înapoi spre preistorie, în mod subit și intensiv s-a confruntat cu această problemă. Orientarea umanității trebuia să fie îndepărtată de la acestea, departe de „lumina din Est”, și îndreptată către orice subiect ar fi fost să vină din Vest. În același sens a fost și Conciliul de la Niceea, din 869, ce a declarat că ființa umană nu se mai constituia ca ființă din trup, suflet și spirit ci doar din trup și suflet. Cei care aspirau spre concepția tripartită, acum eretică, erau tratați cu aceeași asprime ca și Iulian. În final, prin promulgarea concepției materialiste a istoriei, Marx și Engels au fost cei care au declarat efectiv ființa umană ca fiind doar un simplu corp, și că viața sa socială este o matrice determinată singular de forțele materiale.

Această evoluție a fost oglindită în evoluția ordinii tripartite a societății. În vremea lui Platon, ordinea tripartită era o unitate, sfera culturală predominând peste sfera drepturilor și cea economică. Dar pe măsură ce ființa umană a pășit pe calea sa, aceste două sfere s-au emancipat ele însele. Pe măsură ce s-a dezvoltat

personalitatea umană, impulsurile legate de Roma au devenit predominante, dând un impuls puternic sferei drepturilor. În consecință, odată cu emergența capitalismului, sfera economică s-a emancipat și ea, oglindind răsăritul individualismului. La acest stadiu, cele trei sfere ale societății ar fi putut să pășească pe o cale alternativă, la fel ca și individualismul uman reflectat. O rută este dată de întreținerea unui fel de tensiune reciprocă, în care fiecare sferă este autonomă; cealaltă este dată de tendința centralizatoare a sferelor, transformându-le într-un monolit. Factorul decisiv va fi direcția urmată de egoul uman. Dacă, așa cum am descris anterior, este ca egoul să-și afle locul cuvenit, cele trei sfere se vor echilibra într-un organism social tripartit. Dar dacă egoul eșuează să-și asume poziția pentru care este menit, sau chiar mai rău, abdică de la poziția sa, atunci ordinea socială va fi condusă centralizat prin intermediul Statului, pentru toată dezvoltarea de emancipare. În acest sens, când un Eu slab refuză să-și asume responsabilitatea pentru propria sa activitate, Statul preia conducerea.

Un nou testament

Istoria spirituală, interioară, a ființei umane poate fi dezvoltată detaliat, dar nu acesta este scopul acestui eseu. Este suficient să arăt că atunci când ființa umană a atins acest punct în evoluția sa concepția materialistă a istoriei a proclamat pentru ea, într-o formă sintetizată, o „evanghelie” prin care egoul și-a atins țelul: prin negarea a tot ceea ce i-a fost dăruit, egoul a ajuns la egoism. În acest sens, concepția materialistă a istoriei este la fel de adevărată și reală ca și Vechiul Testament, prin aceea că amândouă se raportează la condiții care au fost valide la un moment dat, dar care au încetat să mai fie relevante odată ce evenimentul pe care l-au anticipat a fost depășit. În acel moment, în ambele cazuri a avut loc o revelație de maximă importanță. La fel cum Christos a înlăturat legea mozaică prin care a fost făcută posibilă apariția Sa pe Pământ, individualitatea umană, după ce și-a dobândit și afirmat independența sa, poate, și chiar trebuie, pentru binele său, să-și depășească egoismul și să caute să-i servească pe ceilalți – aceasta făcută dintr-o libertate interioară și nu prin obediență față de factorii sociali externi. Este necesar un „Nou Testament” care să înlocuiască scripturile materialiste depășite, în special documentele create de procesele de gândire la care s-a raliat și Karl Marx.

Rudolf Steiner a căutat în cele mai variate moduri să evidențieze erorile marxiste, în special cea pe care a denumit-o „un nonsens colosal” al doctrinei marxiste, și anume valoarea forței de muncă. Efortul lui Steiner n-a dat rezultate în timp real. Idei false, interese sectare și mai ales mașinațiunile capitalismului au concurat la determinarea drumului către conștiința modernă ce nu era suficient de analitică, aceasta permițând ideilor marxiste să capete o valoare care l-ar fi consternat pe însuși Marx. Orice s-ar spune sau gândi despre Karl Marx, el nu avea o minte lipsită de selectivitate sau un intelect leneș. Putem presupune că el și-ar fi modificat ideile în urma evenimentelor ce s-au succedat morții sale.

Primul Război Mondial a fost consecința inevitabilă a triumfului forțelor exterioare asupra caracterelor slabe. Rudolf Steiner a făcut tot posibilul să preîntâmpine decăderea hărăzită Germaniei și odată cu ea a întregii umanități, dacă Germania va fi făcută responsabilă pentru război. El a simțit că acesta este un mare neadevăr. În aceeași măsură, el a urmărit cum din Vest, în locul luminii de la Răsărit nu a venit deloc lumină ci mașinațiuni, ocolișuri și cele mai puternice contradicții posibile ale libertății umane. Reîntoarcerea lui Lenin în Rusia este un exemplu elocvent în acest sens; organizată de Vest, ea a călăuzit poporul rus pe un alt drum decât cel al sensului inerent scopului social. Lenin, chiar și prin trăsăturile capului său, transmite a fi tipul reprezentativ pentru intelectualismul otrăvitor, inspirat de război. Chiar mai mult, aceeași război constituie fundamentul Tratatului de la Versailles, evenimentul cel mai grav responsabil pentru deturnarea umanității moderne de la cea mai bună cale posibilă de urmat. Acest tratat este sursa naționalismului economic care ne însoțește existența pas cu pas, până în prezent.

Din „Vest” (nu mă refer la „americani” sau „englezi” ci la tot ce înseamnă Vest) provin personalitățile și procedurile care, în momentul istoric precis când omul ar fi trebuit să devină stăpânul procesului economic și când ar fi trebuit să apară o economie mondială unitară, au determinat dezvoltarea procesului economic ca dominator al ființei umane și dominarea economiei mondiale de interesele naționale. Din acel moment am început să ne luptăm cu rezultatele create de acest tip de economie mondială. Am creat tratat după tratat cu o nesinceritate, lipsă de convingere și onestitate a intenției pe care fiecare pare mulțumit s-o treacă cu vederea. Toate acestea pentru fericirea și binecuvântarea îmbelșugării materiale; dar toate acestea sunt destinate unei părți foarte mici din întreaga umanitate. Mai mult, aceia care alcătuiesc această minoritate știu în adâncul inimilor lor că, atât timp cât bunăstarea lor este creată

prin lipsurile suportate de cealaltă parte a umanității, aceasta are un fundament nesănătos și poate fi pierdută în orice clipă.

Astfel, procesul economic domnește peste ființa umană care ar fi trebuit să-i fie ea stăpână; aceasta este direct condiția opusă libertății umane. În fața acestui fapt, este lipsit de importanță dacă persoana individuală este un capitalist, un comunist sau orice altceva. Întrădeavăr, imaginea umanității secolului XX privind deosebirea între a fi capitalist sau comunist este o falsă și nepotrivită abordare a condiției umane, la fel ca și constatarea că dezmembrarea Uniunii Sovietice ar fi o victorie a capitalismului.

Cine ar putea spune când poate un om să preia controlul asupra propriei ființe sau când să conștientizeze că este condus? Sunt sigur că Rudolf Steiner a susținut Cursul de economie publicat în această lucrare având în vedere aceste fapte istorice interioare și exterioare. Această lucrare reprezintă un „nou testament” orientat către viitor și privește umanitatea în întregul ei, urmând o altă cale decât cea din trecut și a evenimentelor ce ne-au separat. Dacă cursul este aprofundat de cititor fără prejudecăți și cu o disponibilitate de a urmări consecințele în propria-i viață, cursul are puterea de a-i clarifica problemele sociale moderne și de a-l elibera din strânsoarea lor.

Înainte de a încheia, vreau să spun că m-am gândit cu atenție înainte de a utiliza noțiunile așa-zis religioase de „legământ” și „testament”, în cazul neplăcut că voi amorsa criticismul căruia i-a făcut față și Steiner, conform căruia știința economică nu are nevoie de importul de moralitate. Sunt conștient că lipsa de substanță și conținutul amoral al vieții moderne de gândire – așa cum se manifestă în special azi în economie – nu agreează ceea ce privește sentimentul religios. Totuși, cititorul poate gândi liber că undeva în această lume mondenă, lipsită de conținut, o aluzie la credință sau chiar pasiunea pentru idealuri ar putea fi un lucru bun atunci când aceste idealuri sunt exprimate conștient cu privire la economie, neexprimând aciditate morală. În acest spirit, ceea ce am prezentat aici nu este destinat să susțină economicul descris de Steiner, cât să ilustreze motivele personale ce m-au încurajat să urmez provocarea oferită de el.

Acesta este paradoxul suprem al științei economice moderne; în timp ce conținutul său a dobândit forță prin separarea de preceptele morale, nu este mai puțin adevărat că practicienii săi au nevoie de un fundament etic viabil.

Lupta pentru lume

Text privind Secțiunea pentru Tineri

Bogdan Szabo

Condiția sufletească a tinerilor

Cu toții iubim tinerețea pentru motive evidente: însuflețirea, idealismul, comunicarea, deschiderea, libertatea... Ne bucură senzațiile, împlinirile, vitalitatea, și trecem ușor peste probleme: mâine este o nouă zi ce merită trăită. Toate vin, adie, se unesc într-un vârtej de culoare, pasiune, emoție. Între condiție biologică și stare de spirit, tinerețea e precum atmosfera de vară: în plină floare, doldora de miresme, trăiri, visări și transformare. Totul are ceva de transmis, ne îndeamnă precum sclipirile cerului albastrui să privim cu încredere spre viitor, să nu ne gândim la ce a fost, ci să fim pregătiți pentru ce va veni.

Lumea ne face părtași la idealurile ei, ne învăluie cu speranțe, cu gânduri și sentimente nobile, pline de viață. Pare că toate vor răsună veșnic în tonuri de bucurie, iar chemarea noastră de a da un sens destinului va fi împlinită. Cu mult elan dăm la o parte inerția, tot ce e vechi și static, punând în loc sufletul activ și încrezător în sine. Dacă lucrurile ar ține-o mereu așa, n-ar mai fi nevoie de toate normele, zidurile și doctrinele rigide, care separă oamenii și popoarele. Dar poate că omul e făcut să înainteze în drumul său primind în timpul tinereții toate viețuirile pe care Universul i le dăruiește, pentru ca apoi, prelucrându-le în sufletul său, să le reverse în forme culturale durabile, în remedierea și remodelarea culturii în miezul căreia se află.

Din experiențele tinerilor putem vedea că e cât se poate de ușor să te lași absorbit de lume, să fii mereu sub efectul euforiei care se cere tot timpul revigorată, care așteaptă un mic imbold pentru a renaște caledoscopic. Din această revărsare de forțe trebuie totuși să reții ceva durabil, să te interiorizezi pentru o clipă și să cauți un sens în acest tumult de dorințe și de idealuri. Pentru unii tineri e ceva foarte timid, pentru alții devine o adevărată

problemă existențială. Ajungi la un moment în care îți spui: Am nevoie de mai mult, să fie asta tot? Și atunci poate lua naștere trăirea interioară: Trebuie să mă găsesc pe mine însumi într-o altă lume decât aceea care se deschide senzației înspre exterior. Vreau să fiu activ și în alt sens decât cel care vine în mod natural, vreau să pot presimți ceva ce-mi depășește personalitatea, să caut răspunsul la dilemele arzătoare ale timpului.

Cei care nu reușesc să ajungă la necesitatea unei explicații mai profunde a vieții vor fi victime ale noilor stereotipuri. Distracția numai de dragul distracției, alcoolul, substanțele stupefiante, nenumăratele ore de jocuri online – toate sunt dependențe care au devenit, dintr-o marcă a rebeliunii față de lumea posacă, clișee de comportament. Un alt simptom des întâlnit la tineri este plictiseala, dezinteresul și lipsa de inițiativă. Ore întregi petrecute absorbiți de mirajul tehnologic ne aduc într-o stare de dependență de computer, de informație, de confortul de a primi răspunsul instantaneu la o simplă căutare pe Internet. Timpul de așteptare pentru a face lăuntric loc unui nou gând, a-l lăsa să răsună în suflet, este cu totul eliminat. De aici decurge lipsa de răbdare de a realiza ceva consecvent, de a te deschide către o lume superioară, de a sesiza atingerea fină a înțelepciunii din Univers, care trebuie preluată cu sinceritate interioară.

Un alt mod de reacție față de lume e starea în care un tânăr se blazează, devine cinic sau iritat. Nu știe ce vrea, însă din inerție respinge totul, nu-i mai pasă decât de a ajunge la o comoditate „de hârciog”. Școala nu-l mai poate motiva, fiindcă e o plictiseală instituționalizată, jobul e practicat doar pentru venit, idealurile sale își pierd vigoarea și băltesc static, nu-l mai motivează prin nimic. Precum hârciogul îndestulat în vizuina sa, încetul cu încetul se risipește în plăceri mărunte, în lene sau teribilism. Nu mai are vlagă de a fi creativ, dar știe să-i ironizeze pe cei ce o au, să comenteze tot ce nu-l mai poate sensibiliza. În spatele firii subversive se poate

ascunde o mare inteligență combinatorie, folosită însă doar pentru banala satisfacere și bun-plac.

Faptul că atât de mulți tineri ajung într-o fibrilație sufletească, trăind ardent nevoia experiențelor extreme, camuflează un dor profund după viața spirituală. Chiar dacă el se ascunde sub pragul conștienței, nelăsând loc înțelegerii din pricina lipsei noțiunilor adecvate, el roade totuși ființa umană din temelii și o impulsionează pe calea spiritului. Pușini sunt cei care, simțind înăuntrul lor sensul profund al fenomenelor, sunt pregătiți să înfrunte societatea pe planul ideilor. Pe de altă parte, tinerii de astăzi diferă sensibil de generațiile din urmă, printr-o mai mare capacitate de distanțare de propriile opinii. Într-adevăr, în comparație cu cei mai în vârstă, între tineri vom găsi mai multă toleranță pentru alte idei decât ale lor. Aceasta decurge din obișnuința cu o eră a relativismului, în care criteriile tradiționale sau ideologice ale cuviinței sociale devin fade, înlocuite adesea de adeziunea la o modă sau alta, uneori însă și de forțe dobândite prin Eul propriu.

Între aspirație lăuntrică și viețuire socială

Ajungem astfel să caracterizăm ce se ascunde în viața sufletească a tinerilor, decurgând din perioada de dezvoltare a corpului astral și sufletului senzației. Avem înainte de orice o profundă înclinație de a cunoaște, de a călători, de a vedea lumea. A simți farmecul unor ținuturi sau peisaje diferite, a vizita orașe, comunități îndepărtate, a învăța limbi necunoscute și a lega prietenii peste țări, toate sunt înclinații naturale tot mai vizibile printre tineri. Dar în prezent mai vedem acaparând viața socială o serie de instituții care încătușează omul prin obligații economice – de la omniprezentul job de birou cu computerul în față, din care nu ia naștere niciun ideal, altul decât asigurarea traiului zilnic, până la dependența financiară de bănci și instituții de credit, întinzându-se adesea pe durata a zeci de ani, care nu îți mai acordă timpul de a experimenta lumea.

Într-adevăr, a ști să îți iei timpul necesar pentru a trăi cu adevărat tinerețea are o semnificație enormă. Chiar dacă situația financiară a familiei este una bună, mulți tineri preferă să lucreze încă din timpul facultății, din motivații ce țin de ideologia cinică a capitalismului: „experiență, CV, avansare profesională”. O soluție benefică a ultimelor decenii a fost răspândirea organizațiilor non-guvernamentale (ONG), care a generat atât locuri de muncă, precum și posibilitatea de a face voluntariat pentru o cauză la care aderă. În acest cadru, libertatea de a călători, de a lupta pentru un ideal, de a schimba conștiința socială a oamenilor devine mult mai largă și

mai antrenantă pentru tineri. Totuși, multe din aceste organizații par a deveni tot mai înregimentate în structuri juridice ori a mima acțiunea socială. Tocmai de aceea este de o enormă importanță să te poți dezvolta și pe cont propriu și, atât cât îți permite starea personală și familială, să știi să îți oferi acel timp pentru aprofundarea experiențelor din perioada tinereții, care îți e necesar spre a crea idealuri rodnice pentru întreaga viață.

Cu siguranță, una dintre dorințele adânc sădite în sufletele tinerilor este necesitatea de a se regăsi într-un grup social. Adesea vedem grupuri de prieteni formate în mod aleatoriu, fără afinități mai profunde, de unde și natura lor schimbătoare. Acestea nu aduc prea mare folos căci se limitează la ieșit în oraș, pălăvrăgit, distracție. Dar mai există acele forme sociale durabile în care se strâng tineri cu dispoziții sufletești deosebite, și care ajung astfel la idealuri artistice, culturale, chiar caritabile sau economice. A simți apartenența la acest fel de grup te ajută spre a nu te însingura în căutările tale interioare, ci a te deschide cu curaj și cu speranța de a fi într-adevăr înțeles. Idealurile profunde, autentice, sunt și cel mai greu de comunicat, tocmai din teama de a nu fi primit cu scepticism sau ridiculizat. De aceea spațiul sufletesc în care acestea pot ieși la lumină devine extrem de intim, chiar sacru uneori, și legăturile astfel formate vor fi în mod real unele de durată.

Deseori nevoia unui spațiu neîngrădit e dezvoltată mai ales de firile artistice. Tinerii se simt atrași înspre idealuri sociale estetice, și în principal de acele locuri care îi scot din starea trepidantă a orașului, care le lasă loc să mai și respire. Observăm interesul tot mai mare pentru concerte tradiționale, ceainării, spectacole stradale și alte forme de a transforma spațiul sufocant al aglomerației urbane prin intermediul gustului și artei. La simpozioanele Secțiunii pentru Tineri, activitățile artistic-sociale sunt mereu bine primite, căci înăuntrul fiecărui suflet sănătos trăiește înclinația naturală pentru o viață estetică, mult prea rar împlinită de societatea actuală. Chiar dacă mulți preferă cluburile de noapte stridente și febrile, putem găsi și aici, într-o formă atipică, ecoul dorinței subconștiente după forțele puternice ale lumii spirituale – care, într-o lume ce lăncezește sau se agită în mod steril, nu își poate găsi o direcție naturală de exteriorizare. Nu trebuie să ne lăsăm însă aserviți de o civilizație a dezinteresului și comodității, ci să descoperim mijlocul de a întâmpina lumea cu seriozitate, dar și cu detașarea unui artist, care face din propria viață socială o operă de artă.

De la aceste trăiri, tinerii cu înclinații sufletești mai profunde vor dezvolta o nevoie stringentă pentru înțelegerea spiritului. În lipsa unei diversități de concepte, mulți se vor apropia atunci de cultele

tradiționale, de grupări orientale sau de tip New Age. Acestea pot mulțumi viața lăuntrică până la un punct, și nu țin de intenția articolului să criticăm aderența la ele. Totuși convingerea pe care am dezvoltat-o izvorăște din mișcarea antroposofică, aceea care ridică întrebări asupra lumii spirituale, și nu se poate mulțumi cu concepte diluate precum „energie” sau cu reprezentări panteiste. Putem să vedem adesea cum adevăruri misteriale trăiesc în presentimentele tinerilor ani de-a rândul, iar atunci când descoperă o părticică din sensul mai adânc al lumii se trezește și simțământul: Toate acestea le știam de undeva, doar că nu le puteam exprima în mod limpede! Fiindcă asemenea idei devin vii, dezvoltând forțe sufletești noi, remarcăm cum și interesul față de lume crește sensibil. Astăzi suferim atât din pricina dezinteresului generalizat! De aceea avem o extraordinar de mare nevoie să simțim, să trăim și să înțelegem cum din spatele lumii fizice ne cheamă spiritualul, cum ne călăuzește pentru a deveni oameni practici, conștienți și responsabili. Suntem datori ca în perioada de tinerețe să trezim un puternic simț al responsabilității, căci fără acesta planurile noastre de viață se vor împotmoli și vor agoniza. Interes pentru tot, însoțit de responsabilitatea faptelor, sunt două mijloace de acțiune prin care viața răscolită a tinerilor e adunată și îndreptată în mod energetic spre viitor.

Cunoașterea creativă în Secțiunea pentru Tineri

Dacă omul ar fi un robot sau un mecanism, atunci cu siguranță nu ar fi nevoie de cercuri de liberă inițiativă pentru tineri. Ar fi suficient pentru ei să facă un *training* care să îi instruiască pentru *capacity building* sau *fund raising*, sau orice altă activitate pretențios denumită, care le formează abilitățile de gestionare a propriilor „resurse” operative. Dar fiindcă existăm ca ființe vii, sufletesc-spirituale, simțim acut necesitatea unui sens durabil, care să poată întregi impactul nostru în societate prin forțe cu adevărat active în devenirea lumii. Cu acest țel a fost fondată în 1924 Secțiunea pentru Tineri a Universității Libere de Știință a Spiritului, din Dornach, Elveția, ca formă prin care comunicarea deschisă și studiul spiritual să poată fi îmbinate într-un mod favorabil pentru dezvoltarea tinerilor. În România, Secțiunea pentru Tineri activează ca parte a Societății Antroposofice, iar din 2007, odată cu simpozionul de vară *Liber*, a trecut printr-o reînnoire a expresiei ei creatoare.

Însă dincolo de aceste aspecte mai curând formale, vedem apărând în lume o generație de tineri care nu au mai crescut legați de natură, de peisaje de basm și de

liniștea de la țară, ci într-un univers urban populat de computere, telefoane mobile și difuzoare. Găsim atunci firesc că, în fața potopului de stimuli și informații, apare în noi dorința de a înțelege, de a dobândi ceva care să ne rămână în suflet, care să nu se consume peste noapte precum chefurile ocazionale. Cu cât această dorință devine mai intensă, cu atât apropierea, atașamentul nostru față de Secțiunea pentru Tineri este mai strâns, căci purtăm în faptele noastre tot ce am primit prin înțelegerea spiritului lumii. Aceasta se exprimă artistic, sensibil, intuitiv, iar rezultatele la care ajungem sunt uneori calme și așezate, alteori ardente și pline de entuziasm.

Dar apoi intervine o mare dificultate pentru tânărul contemporan, ce apare, paradoxal, din extraordinara sa capacitate de a „prinde din zbor” idei, experiențe, informații. Astfel el are tot mai rar răbdarea de a-și dezvolta sensibilitatea mai profundă, de a participa ritmic la activități care să îl trezească interior. Uneori poate nici nu înțelege sensul lor, căci intelectual îi este extrem de comod să-și explice rapid orice, să facă legăturile cele mai inteligente. De aceea noi ne-am obișnuit să lucrăm în așa fel încât interesul să fie activ pe termen lung, să avem șansa de a descoperi prin mișcare și discuții relevante noi aspecte ale problemei umane. Pasivitatea audierii unei prelegeri a fost depășită, am apelat la prezentări interactive, exerciții comune, euritmie și multe alte activități creative, așa încât dinamica interioară să fie mereu nouă, fără a pierde din vedere consecvența și calmul așteptării.

Dacă dorim să trăim într-o altfel de lume, atunci trebuie să ne luăm curajul de a o transforma. Fără idealuri spirituale, lumea se usucă, se macină, se mortifică lent. Nu avem cum să rămânem de-a pururi tineri și nu



trebuie să dorim asta, dar până la 28 de ani, în timpul dezvoltării sufletului senzației, trebuie să putem trăi deplinătatea și bucuria din Univers. Tot ce am primit în tinerețe trebuie să devină forță de a dăruia la maturitate. Suntem fascinați să vedem apoi că limpezimea trăirilor se exprimă revărsându-se în acțiune, în curcubeul de nuanțe ale personalității fiecărui tânăr.

Dacă suntem apoi cu adevărat atenți în jur, vom constata repede că astăzi pare că tinerii incomodează mai mult decât în trecut. Se crede că nu mai avem un sistem de valori, că ne-am pierdut respectul pentru autoritate, că facem gesturi doar pentru a șoca. Oamenii care se șochează așa ușor nu vor înțelege desigur setea vitală care trăiește în lume pentru înnoirea civilizației. Ideologiile produse de ultimele secole au eșuat, pentru că au pierdut din vedere nevoia tot mai presantă de a primi noul prin viață spirituală. Iar fără spirit, fără o sursă de moralitate practică, ne irosim timpul cu aceleași jocuri de cuvinte pe care mediile politic și economic le practică de decenii. Vrem să avem dreptul de a alege cum să arate lumea, independent de convenții, de mecanizare, de probleme birocratice. Dacă tinerii vor și cum să se unească și să își exprime cu glas limpede

cerințele lăuntrice, atunci o nouă cultură se poate naște, una care nu mai tergiversează ceea ce ar fi cel mai prețios câștig pentru omul modern.

Lupta pentru lume nu trebuie luată în mod derizoriu, fiindcă ea va mișca tot mai mult generațiile tinere, până când va aduce germenii ce trebuie să vină. Spiritul e creativ, este activ și plin de însuflețire, în timp ce cultura materialistă e crispată și statică. Avem nevoie să culegem roadele ei și să ne dezvoltăm apoi mai departe. Dacă avem șansa de a găsi un spațiu în mijlocul căruia să trăiască liber personalitatea noastră și cunoașterea lumii, de ce să nu îl folosim pentru dezvoltare? Secțiunea pentru Tineri a dorit mereu să reprezinte un astfel de spațiu, în care să poată fi aduse idealuri și proiecte roditoare, în care să ne putem sincer bucura că suntem oameni și nu automate. În anii următori, tot mai multe inițiative se vor naște din grupuri de tineri care prețuiesc trecutul, care trăiesc prezentul și mai ales deschid calea spre viitor. Lumea e a noastră, și nu a vedetelor, corporațiilor și politicienilor. Cu cât acest lucru va fi mai clar înțeles, cu atât vom avea mai multă însuflețire pentru activitate și pentru spirit. Valuri de forțe sufletești trăiesc în interiorul nostru, așteptând să fie revărsate pentru a transforma lumea cât mai cuprinzător.



Introducere la observarea sufletească în natură

Dirk Kruse

Traducere: Lucian Popescu

Ideea

Aceasta este o sugestie pentru a ajunge la observarea sufletească a cursului anului.

Ideea a luat naștere în toamna anului 2008 în urma unei întrebări venite din partea Asociației „Casa de pe dealul cu trandafiri sălbatici”¹ din Craiova: obținerea de sfaturi privind observarea suprasensibilă a naturii în fiecare săptămână din an – observare sufletească în exterior, comparație cu *Calendarul sufletesc*² și schimbare de rezultate.

Așa a rezultat un tabel cu categorii în care să fie notate rezultatele observațiilor. Acesta poate fi retrimis „observatorilor”. Acum, potrivit adreselor de e-mail ale celor ce au cerut să participe, avem un spațiu de observare în emisfera nordică din SUA până în Pakistan și din Italia până în Islanda.

Observarea într-un spațiu așa de larg este un lucru bun, de asemenea, pentru marea dorință a multora de a avea o cultură înfloritoare de practică și cercetare. De asemenea, este și o punere în practică a metodei din *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare*?³, care nu a fost realizată în ultima sută de ani! Apoi este și o cale intimă și directă de „comunicare cu lumea spirituală” – așa cum a formulat Rudolf Steiner drept țel al acestei practici. Și ca o acțiune săptămânală, este și un supliment la calea de școlire, în mare parte bazată pe meditația zilnică.

Cât de specială și plină de înțeles este viețuirea sufletească împreună cu ciclul anului poate fi arătat de răspunsul pe care Rudolf Steiner l-a dat la întrebarea „Cum ne putem pregăti cel mai intens pentru experimentarea lui Christos eteric?” – „Prin trăirea împreună cu cercul anului!” a fost răspunsul său⁴.

Fundamente

Practica unei observări fenomenologice bune este o bază importantă pentru diferențierea în forțe eterice, domenii sufletești și elementare și ființe spirituale⁵.

Cunoașterea respirației sufletești a pământului de-a lungul cursului anului⁶ și a metodei de observare sufletească prelucrată din *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?* de către Dirk Kruse⁷ este de asemenea fundamental. Cunoașterea cercetărilor asupra forțelor eterice realizată de Dorian Schmidt este de un bun ajutor, în special pentru domeniul observării eterice⁸.

Elemente de bază: comparația

Baza exterioară în observarea cursului anului este comparația dintre fenomene din perioade de timp diferite. Astfel că trebuie să ne concentrăm repetat asupra anumitor observații.

În observarea cursului anului este folositor să observăm situații similare, ca să putem vedea schimbările ce se petrec în timp. De exemplu, este ușor să observăm un copac bătrân sau marginea unei păduri, unde putem vedea umbrele din zona trunchiurilor sau a rădăcinilor.

În general, seara este o perioadă bună, pentru că intensitatea este mai mare atunci. Diferite raporturi între umbre sunt folositoare – de exemplu, între tufişuri sau între frunzele copacilor –, pentru că putem vedea mai ușor apărând dispoziții sufletești. În jurul perioadei Crăciunului întunericul spune, de asemenea, multe.

Prețioase sunt „spațiile care răsună împreună”, unde se întâlnesc diferite domenii din natură, de exemplu marginile pădurilor sau ale apelor etc.

Nu este suficient să experimentăm sentimente, ci acestea trebuie investigate. Așa cum în cazul abilităților sociale în anumite situații trebuie să diferențiem într-un grup o tăcere care poate surveni din cauze total diferite, la fel trebuie să diferentiem meditativ în natură dispozițiile în cel mai rafinat mod. Trebuie să ne deschidem către experiențe într-un mod complex.

Aici putem găsi cu ușurință o atmosferă astrală pentru a compara în observațiile sufletești: „În jurul unui copac există o bogăție astrală, precum și o sărăcie eterică în zona rădăcinilor copacului” (Rudolf Steiner, *Cursul de agricultură*, 15.06.1924).

Cum facem?

O dată sau de mai multe ori pe săptămână trebuie să ieșim afară, într-o dispoziție de receptivitate, concentrare și devoțiune depline. Nu uitați pixul și un carnet de notițe! Întotdeauna este nevoie să ne reamintim experiențele făcute în perioade trecute ale anului, pentru că avem nevoie să comparăm observațiile: „Cum s-a schimbat ceea ce văd acum, în comparație cu ce era anterior?” Experiența dobândită în observarea sufletească a cursului unui an arată că evenimentele sufletești elementare din an se reîntorc aproape în aceeași zi, în fiecare an. Aceasta pare să fie în legătură cu mersul Soarelui prin zodiac. Prin urmare, este nevoie de o observare energică și strictă, care să treacă prin influențele meteorologice și să ajungă la fenomenele sufletești din cursul anului.

Dacă menținem această atitudine, vom putea să pășim prin fenomenele meteorologice spre vitalitatea legată de dispozițiile sufletești (ce sunt unite cu forțele eterice) și, de asemenea, spre sentimentele legate de demnitate (legate de spiritualul ființelor). Vezi următorul capitol al metodei.

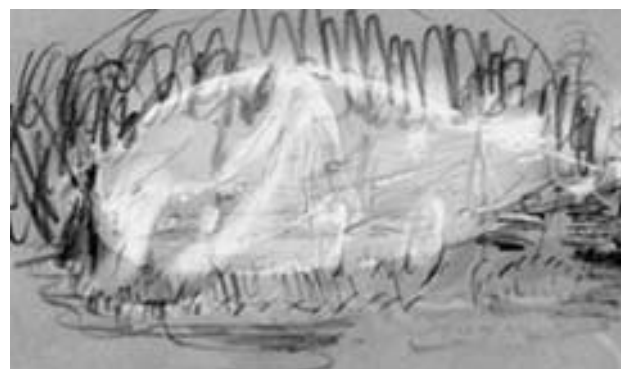
Poate fi mai ușor pentru unii oameni să urmeze în mod clasic pașii de observare următori: 1) impresia exterioară, 2) forțele care acționează în ea, apoi, trecând la 3) impresia sufletească ce lucrează în forțe și ajungând în final la impresia ființelor spirituale care conduc aceste manifestări sufletești. Toate acestea necesită însă descrieri artistice în formulări de cuvinte, desene. Dacă avem sentimentul că : „Știm cum este, dar nu găsim cuvintele potrivite”, este de cele mai multe ori un semn că avem o experiență suprasensibilă adevărată⁹.



Nivelul fizic: lunca unui pârâu



Nivelul eteric (aceeași luncă)



Nivelul astral: ondine și silfe (aceeași luncă)

Scurtă prezentare a metodei de observare sufletească

Pașii exacti de observare sufletească, prelucrați în urma practicării exercițiilor din capitolul „Treptele inițierii” din *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?* sunt următorii:

1. Intrarea în dispoziția de deschidere, uimire, devoțiune.
2. Crearea unei dispoziții de concentrare meditativă.

3. Observarea fizică clară a ceea ce vedem, auzim etc.
4. Privirea în dispoziție de concentrare a impresiilor de forțe și a tipurilor acestora (cele patru eteruri).
5. Privirea concentrată asupra impresiilor sufletești – ce climat, ce atmosferă și ce sentimente vin de aici.
6. Menținerea lăuntrică a sentimentelor observate (aceasta e o muncă asiduă).
7. Întărirea acestor sentimente și observarea lor (muncă strict energetică!).
8. Întrebăm „Cum este aceasta?” pentru fiecare element pe care îl putem reține, pentru a obține o perspectivă interioară mai profundă asupra celor trei niveluri de:
 - substanță emoțională – forță (direcție către forțele eterice cu imaginații);
 - substanță emoțională – caracter (direcție spre astral pur cu inspirații);
 - substanță emoțională – demnitate (direcție spre spiritual – ființe – prin intuiție).
9. „Să lăsăm lucrurile să vorbească din ele însele” – astfel încât forme, linii să poată fi văzute în lumea astrală.
10. Desenarea sau notarea pe hârtie și eventual împărtășirea celor descoperite, pentru a nu le uita.

Treptele de imaginație, inspirație, intuiție

O scurtă perspectivă asupra găsirii treptelor de imaginație, inspirație, intuiție în receptarea suprasensibilă¹⁰:

1. Apariția bruscă a unei imaginațiuni: imagine-forță în două dimensiuni. Aceasta este experimentată în mod viu, iar din ea apare
2. Deschiderea pentru o sosire lăuntrică a unei prezențe sufletești impresionante ca o radiație sau respirație – dinspre o ființă sufletească spre mine și din interiorul meu într-o altă ființă sufletească. Aceasta este inspirația.
3. Aceasta poate fi urmată de intuiție, atunci când ne putem dărui înaltei demnități a interiorului ființei sufletești, astfel încât ne aflăm înăuntrul spiritualului ființei cu toate intențiile sale, încât acesta pare să găndească prin noi, în timp ce ne aflăm într-un spațiu sfânt.

Despre o nouă celebrare a sărbătorilor anului

Putem, de asemenea, celebra în forme noi sărbătorile din an, de asemenea putem recunoaște alte perioade care

oferă inspirații speciale. Nu de tradiții, ci de receptarea celor mai noi inspirații ale lumii spirituale este vorba aici.

Perspectivă pentru viață

„Avem de învățat să experimentăm cum natura (ne) vorbește ca și cum un om i-ar vorbi unui alt om... dar e nevoie ca oamenii să dezvolte o relație personală cu toate detaliile prin care omul e conectat cu natura” (Rudolf Steiner, GA 190, 29.03.1919).

Prin această familiarizare cu ciclul anului, exersăm pe de o parte privirea meditativă, iar pe de alta ajungem la o legătură cu natura.

Astfel, perioadele din cursul anului ne pot deveni niște prieteni care ne ajută într-un mod vindecător. Apoi, ei pot fi pentru noi și porți către lumea spirituală.

Exemple:

Într-un spațiu familiar, deschis, putem crea un program într-un fel care să permită celor mai noi inspirații ale evoluției lumii spirituale bune să ne poată vorbi¹¹. Cu toții ne împărtășim apoi ce anume am văzut, cercetat sau creat în acest timp, ceea ce poate fi:

- limbajul evenimentelor din lume
- limbajul constelațiilor
- limbajul observării cursului anului și naturii
- noi creații artistice, muzică, euritmie, dans etc.
- citirea imaginațiilor referitoare la cursul anului date de Steiner (poate imaginea principală, citită afară, înainte de plecarea în plimbarea inspirativă...)
- plimbări inspirative cu întrebări specifice fiecărei sărbători (de exemplu, de Paște: Unde este vindecarea?, Sânzien: Care sunt întrebările? – întrebă înălțimile), Michael: Care e chemarea viitorului?, Crăciun – retrospectiva anului trecut – experimentarea prezentului – sunetul/ imaginea anului ce vine)
- reflectarea asupra experiențelor (eficientă, de asemenea, după ce a trecut o noapte)
- eventual documentare.

Noi perioade de inspirație de explorat în cercul anului

12-14 ianuarie: „Sufletul se ridică din fizicul pământului”

21-28 februarie: „Sufletul se avântă trezitor în înălțimile cerului”

30 aprilie – 2 mai: „Deschidere spre țeserea silfelor”

9 iunie – 15 iunie: „Perioada de culminație în decursul anului a ființelor elementare”

25 august – 6 septembrie: „Culminația diferitelor domenii de ființe spirituale”

18 -21 noiembrie: „Zilele morții – Conștiință înaltă”

De asemenea, putem vedea oricând ferestre de timp în an ca perioade de inspirație!

Metoda plimbărilor inspirative

Plimbările inspirative pentru celebrarea cursului anului ca o metodă în dezvoltarea organizațiilor¹²

Plimbări în natura inspirativă, singur. Fiecare poartă cu sine întrebările – aflate anterior în cerc – sau „caută inspirația”.

În general, se începe în timpul zilei, se trece prin perioada apusului de Soare, iar reîntoarcerea se face după lăsarea întunericului. Optimă este durata de trei ore și jumătate (12x 17 min. – un ritm lunar). Minimum: o oră (4 x 17 min.) Este bine să avem și experiențe interioare și experiențe exterioare – de exemplu, pădure aici și perspectivă spre un peisaj acolo.

– Poate la început se face un mic ritual – de asemenea, la reîntoarcerea tuturor participanților.

– În mod normal, primele 17 minute sunt folosite pentru a ne elibera de gânduri și a intra în legătură cu natura, apoi putem începe munca interioară.

– Putem încerca să simțim lumea elementară și spirituală bună în jur ca sufletul nostru din afară, și să mergem parcă gândind, simțind și voind împreună cu aceasta. Ne urmăm munca noastră lăuntrică atenți la ce vine din interior și din „interiorul exteriorului (din natură)”. Adesea putem avea o temă pentru munca interioară, caz în care e bine ca în prima parte să privim în trecut până în prezent, apoi să ne simțim liberi între trecut și viitor – numai aici și acum, iar în a trei-a parte să privim spre viitor – spre ce ne cheamă viitorul.

– În mod normal, fiecare perioadă de 17 minute aduce mai multă profunzime și libertate. În general, experiența se petrece astfel: mai întâi suntem separați de natură, apoi ne unim, mai târziu suntem parte a lumii interioare înconjurătoare a naturii, și aceasta ne vorbește, dacă suntem atenți și punem întrebări. Eventual teama (de întunericul pădurii sau altceva) poate fi folosită pentru a privi prin ea în lumea spirituală, care este de cele mai multe ori în interiorul acesteia (seriozitatea unei păduri întunecoase seamănă puțin cu Păzitorul pragului). Trebuie să devenim curajoși! Dar în același timp un pic ca niște copii. Experiențe cu animale pot constitui

deschidere către lumea sufletească. Dacă le lăsăm „să răsune”, acestea ne pot ajuta să aducem experiențele interioare spre un înțeles mai profund. Perspective spre orizont pot oferi inspirații înalte care duc dincolo de timp și spațiu. Un copac bătrân sau interiorul unei păduri întunecoase pot oferi inspirații asupra a cum să facem ceva.

– Este bine să scriem sau să desenăm ceva într-un *notesbook*. Experiențele spirituale pot fi foarte bine definite, însă dispar repede din memorie.

Cel mai bine este ca toată lumea să se întoarcă înapoi pe întuneric, fiecare când simte că e bine pentru el. După întoarcere poate fi o pauză (plecarea acasă, luarea mesei împreună) și apoi, sau chiar după ce trece o noapte, fiecare își spune experiența – cum dorește. Uneori este bine ca povestitorului să-i fie puse întrebări corecte în puncte cheie ale povestirii. Dacă grupul este prea mare sau timpul prea scurt, se pot face mai multe cercuri în care oamenii își spun unul altuia experiențele. În acest caz, pot fi oferite apoi în cercul mare scurte imagini sintetizatoare din cercurile mici.

NOTE

¹ Proiectul „Casa de pe dealul cu trandafiri sălbatici” din Craiova. Contact: mioara.gheorghiu@yahoo.com, crisitianmihaimihaescu@yahoo.com

² Rudolf Steiner, GA 40, *Calendarul sufletesc*.

³ Rudolf Steiner, GA 10, capitolul „Treptele inițierii”

⁴ Rudolf Steiner a răspuns la o întrebare a lui F. Rittelmayer. În Emil Bock, *Rudolf Steiner. Studii referitoare la biografia și munca sa*. Conferințele din 15 12 1949 și 27 02 1949.

⁵ Rudolf Steiner, GA 229 și GA 233.

⁶ Aici au fost date fundamentări utile prin munca lui J Bockemuehl și „Observarea săptămânală a cursului anului” a grupului lui H.C. Zehnter de la Dornach.

⁷ Dirk Kruse, *Observare sufletească în natură* (tradusă în română, Editura Triade, 2011).

⁸ Dorian Schmidt, *Observații în domeniul forțelor plăsmuitoare din natură – o cale de descriere*, apărută în „Das Goetheanum” nr. 18, 19, 20, din 1988.

⁹ Rudolf Steiner descrie adesea astfel: „Prin urmare trebuie să apară un alt fel de vorbire, dacă este ca lucrurile spirituale să fie caracterizate...”, în GA 129, 24 08 1911.

¹⁰ Referitor la imaginație-inspirație-intuiție vezi Rudolf Steiner, GA 12, *Pașii către cunoașterea superioară*.

¹¹ Astfel de celebrări ale cursului anului realizăm la Muellerhouse, în nordul Germaniei, la fiecare perioadă de sărbătoare

¹² Dirk Kruse, *Development of the Spiritual Organizations*.

Dezvoltarea interioară a omului și arta terapeutică

Dr. Ita Wegman

Traducere: Daniela Lazăr, medic

Acest articol a apărut în revista „NATURA” cu titlul *Der innere Entwicklungsweg des Menschen in seinem Zusammenhang mit der Heilkunst* și a fost preluat din revista franceză „TOURNANT” nr.27.

Pentru a ne face o idee despre evoluția artei terapeutice din timpurile vechi până în timpurile moderne, trebuie să ținem cont de faptul că oamenii de dinainte de Christos erau de o natură diferită în comparație cu cei de după Christos. Calea de dezvoltare interioară a oamenilor în era precreștină ducea, de fapt, la scăderea progresivă în corpul fizic a forțelor care serveau la reținerea în el a corpului de forțe formatoare (corpul eteric). Eliberarea acestor forțe eterice era cea care făcea posibil să se ivească facultățile de cunoaștere, dar, pe de altă parte, corpul fizic privat de corpul eteric (al vieții) slăbea din ce în ce mai mult. În același timp, substanța ereditară transmisă prin forțele de viață se epuiza de la o generație la alta. Și s-ar fi ajuns la o epuizare totală a corpului eteric, dacă Christos, prin Misteriul de pe Golgota, n-ar fi salvat corpul fizic al omului. El a redat corpului uman forțele sale originare, astfel că de atunci corpul eteric poate, din nou, să penetreze întregul corp fizic. Christos a adus umanității de pe acest Pământ forțele vivifiante de care ea a trebuit să se despartă, în coborârea progresivă pe Pământ. De această vivifiere are parte omul întreg, dar ea acționează în principal în cap. În fiecare ființă umană, fluxuri eterice subtile, invizibile ochiului fizic, pleacă din inimă către cap și se adună în regiunea glandei pineale pentru a radia într-o aură de lumină eterică. Strălucirea acestei aure crește sau scade în funcție de calitățile morale ale persoanei.

O moralitate dezvoltată ne permite să primim darul de viață al Misteriului de pe Golgota, atât inconștient în corpul fizic și eteric, cât și conștient în suflet și în Eu. Forța christică nu pătrunde numai corpul fizic și eteric,

ci și sufletul și spiritul, corpul astral și Eul. În epoca în care Christos se apropia din ce în ce mai mult de Pământ, medicina antică a Misteriilor acționa prin forța acestui curent christic eteric. Ea făcea apel la forțele inconștiente, care traversau ființa umană de jos în sus. În schimb, după Misteriul de pe Golgota, folosim pentru vindecare forțele christificate ale Eului și ale corpului astral, care traversează omul de sus în jos. În epoca precreștină, omul avea conștiență imaginativă prin faptul că era în măsură să dea plenitudine și viață interioară gândirii sale. Metoda de inițiere consta în a lua organismului uman forțele eterice și a i le încorpora în sistemul cap. Omul cădea atunci într-un fel de amorțeală, înțepenire, în timp ce în cap sistemul de reprezentare se anima datorită forțelor de viață din organismul inferior.

Inițierea modernă nu decurge așa. Și în ea are loc vitalizarea gândirii, dar plecând de la forțele vivifiante din Cosmos și nu de la forțele organismului uman. Omul le primește printr-o inspirație care provine din stele, în timpul căreia dezvoltă în gândirea sa sentimentele unei adevărate devoțiuni. Această *devoțiune* este o forță reală, prin care omul se deschide către Cosmos și primește energii care, în viața de toate zilele, nu îl pot străbate și nu pot vibra în el, dacă nu se pregătește pentru a le primi. Vechiul tip de inițiere se caracteriza prin imaginea spirituală a șarpelui, care se înfășura printr-o mișcare de spirală în jurul piciorului unei cupe și care lăsa să cadă otrava sa, picătura cu picătură, în cupă. Această cupă este capul omului, în care natura metabolică își deversează excedentul său de forțe. Vechii inițiați și vindecători



Șarpele și cupa

foloseau în mod conștient această imagine. În inițierea chistică modernă, nu mai este șarpele cel care aduce ofrandă, ci p o r u m b e l u l Spiritului Sfânt, care coboară din stele și depune forța vivifiantă în cupa Sfântului Graal, proces care își găsește adevă-

rata sa realizare în

inspirație. Imaginațiunile se formează atunci când vivifiem gândirea cu ajutorul forțelor din Cosmos. La început, imaginațiunile apar în conștiință, fără a ne putea da seama de unde provin, ce reprezintă. Dacă le folosim pentru a ajunge la o adevărată cunoaștere de sine, dacă le raportăm la noi înșine, recunoaștem în ele reprezentări imaginative ale propriilor forțe sufletești. Atunci imaginațiunile dispar. Forța rezultată din această cunoaștere de sine va purifica sufletul și ne va conduce la *cunoașterea inspirată*, care va înlocui *cunoașterea imaginativă*. Ca și porumbelul care aduce ostia, imaginația ne este adusă de ceva care vrea să ne amelioreze pe plan moral. Suprimând aceste imaginațiuni, prin raportare la sine a lumii de imagini, încorporăm în noi lumea de imagini. Ne simțim revigorați printr-o hrană spirituală și descoperim că cea care distribuie mana cerească este inspirația.

Inițierea transformă în om nu doar gândirea și viața de sentimente, ci și viața de voință. În vechea inițiere, prin faptul că omul trecea prin experiențe terifiante, viața sa de voință se retrăgea din regiunile inferioare ale organizării sale pentru a se ridica în regiunile superioare. Spaima îl ducea pe om la un fel de înțepenire. Această inhibiție bruscă a membrelor, care în mod normal sunt mișcate prin voință, aduce brusc în conștiință ceea ce în mod obișnuit rămâne inconștient, și anume, activitatea voluntară care este acum ca aspirată afară din corp. Voința, mobilizată în mod obișnuit în acțiune, se acumulează și devine instrument de cunoaștere. Acest acces la o cunoaștere bruscă, imediată, lăsa să se întrevadă legăturile profunde dintre lucruri și chiar viitorul. Și astfel se forma *conștiința intuitivă*.

În inițierea modernă, această modalitate de a accede la forțele intuiției nu mai este adecvată. Astăzi nu se mai urmărește o inhibare a corpului, ci se caută să se obțină același rezultat printr-o activitate a sufletului. Primele

exerciții din inițierea modernă constau în a realiza un fel de *retrospectivă* a evenimentelor din ziua care a trecut, pe care le rememorăm nu în ordinea obișnuită, de dimineață înspre seară, ci în sens invers. Începem cu ultimul eveniment al zilei care a trecut și mergem înapoi până la momentul trezirii din dimineața zilei căreia încercăm să-i pătrundem în mod conștient succesiunea. Sustragem astfel voința din amintire, așa cum se sustrăgea ea din corpul fizic în vechea inițiere. Purtătorul amintirii este corpul eteric. Inițierea modernă extrage din el voința, evitând astfel efectul de șoc pe care l-am descris mai înainte. Teama face loc iubirii, unui devotament activ față de ceea ce pare la început străin și neobișnuit, față de ceea ce se opune complet ființei care suntem noi înșine. Dacă ne consacram de bunăvoie acestei inversări de sens a voinței proprii într-un devotament dezinteresat, atunci prin inițierea modernă accedem la intuiție. Aceasta face transparentă voința, care altfel se exercită, obscură și inconștientă, în profunzimile corporalității. Ea conduce lumina clară a gândirii de-a lungul organismului vieții. Ea face transparent ceea ce este terestru-corporal, revelând misterele destinului, care nu se revelează ca *voință obiectivă* decât celui care și-a învins propria sa voință subiectivă.

În inițierea veche, inițiatul care se consacra artei terapeutice vorbea de o întâlnire cu zeități superioare și inferioare. Fraza unui inițiat din vechile timpuri: „Am fost condus către zeitățile inferioare” va deveni în gura unui inițiat modern: „Am învățat să cunosc natura *maladiilor umane*”. Căci natura lor conduce la zeitățile inferioare. Între inițierea prin imaginație, inspirație și intuiție și *starea de boală, care este o inițiere întreruptă*, se află conștiința pământească obișnuită, *conștiința de veghe*. În momentul trezirii și al adormirii, stările patologice pot deveni periculoase. Se poate ca la trezire omul să pătrundă prea profund în el decât în mod obișnuit, poate că partea suflet-spirit, care era separată de corpul fizic-eteric în timpul somnului, se leagă prea intens. Atunci el intră în legătură cu spiritualitatea din corp, cu greutatea, cum o numea Dr. Steiner. În acest caz, forțe extraumane legate de subnatură pun stăpânire pe el. Este câmpul de activitate al zeităților inferioare, domeniul subnaturii. Pătrunzând prea profund în fizic, intrăm în legătură cu această regiune care, de fapt, ar trebui să rămână necunoscută omului sănătos și normal din epoca noastră.

Căci numai dacă am stabilit o relație justă de schimb între organismul nostru sufletesc-spiritual, pe de o parte, și cel corporal-fizic, pe de altă parte, putem trăi într-o regiune despre care putem spune că ea corespunde cu natura sănătoasă.



Prin *natură* înțelegem tot ce se găsește în relație justă cu Pământul. Omul este în legătură cu un Pământ, care s-a dezvoltat plecând de la stadiile anterioare: Saturn, Soare și Lună. În starea de veghe, partea suflet-spirit a omului, adică corpul astral și Eul, este legată de corpul fizic și eteric. Atunci el este în conformitate cu natura, cu Pământul. Dar premisele părții fizico-eterice a corpului uman s-au format de-a lungul fazelor saturniană și solară ale Pământului. Apoi ele au continuat să se dezvolte până la starea în care sunt acum. Amintirea acestei epoci, corpul fizic-eteric al omului, închide în sine ceva străin de natură, de „altă natură”. Este vorba de o natură inferioară, de o natură care nu putea fi vie decât în epocile saturniană și solară și cu care au afinitate anumite entități divine spirituale. Inițiatul spune că Tatăl aparține de natura inferioară. Natura inferioară este regiunea Dumnezeu-Tată.

Dacă la trezire sufletul-spirit pătrunde prea adânc în corpul fizic-eteric rezultă, pe lângă o senzație de greutate la trezire (trezire dificilă) – care încă poate părea normală –, stări de proastă dispoziție care, dacă se agravează, duc la ipohondrie și la boli organice. Astfel că omul este înlănțuit de natură, spiritul se rătăcește în corpul fizic-eteric și apar boli, plecând de la partea inferioară a corpului sau de la organele de digestie.

Sufletul-spirit al omului conduce la clarvedere, dacă știe și în starea de veghe să rămână liber de fizic-eteric ca în somn, dar să-și păstreze capacitatea de cunoaștere. Atunci pătrunde în regiunea Spiritului, în domeniul zeităților superioare. Și aici există un risc de rătăcire și, deci, de stări de boală. Omul poate, deci, să fie smuls din organizația sa terestră din două direcții: din cea a naturii inferioare, către Tatăl, și din cea a naturii superioare,

către Spirit, către zeitățile superioare. Aici riscul de boală apare la cel care, în timpul somnului, pătrunde inconștient sau semiconștient în regatul Spiritului, și care raportează apoi conștienței sale de veghe, fără să fi înțeles conținutul, ceea ce a viețuit în somn. Acest om va fi înclinat spre sentimente legate de orgoliu, va avea tendința să se supraestimeze. El nu poate aprecia raportul real dintre lucruri pe Pământ. Eul său nu stăpânește viața terestră, corpul fizic se abandonează propriei sale spiritualități. Puterea greutății, „întărindu-se în sus”, acționează distructiv. Slăbiciunea prezentă a Eului face imposibilă contrabalansarea acestor efecte distructive. Apar maladiile mentale provocate de distrucții foarte subtile în organe, în nervi și chiar în creier.

De la Misteriul de pe Golgota, Christos este intermediarul între natura inferioară și natura superioară. El realizează armonia între cele două lumi.

Natura inferioară este reechilibrată continuu prin procesul natural de somn și veghe din momentul în care omul se pune într-un raport just cu Christos.

Natura superioară se reechilibrează atunci când omul a învățat în conștiența sa de veghe să gândească și să discearnă cu claritate, să dezvolte iubire pentru mediul, anturajul său, acționând fără egoism.

Inițiatul reechilibrează totul după liberul său arbitru, având posibilitatea să revină în fiecare moment la viața umană obișnuită, pentru a întâlni adevărata iubire umană și adevărata bunăvoință.

Și astfel se ivește întrebarea: *Cum vindecăm?* Medicul se vede investit cu o anumită misiune. El trebuie să readucă la Christos omul asaltat prin natura sa inferioară. Doar cunoașterea organelor bolnave nu este suficientă. El trebuie să se străduiască să găsească în exterior, în natură, ceea ce acționează în corespondență cu aceste organe. El trebuie să învețe să recunoască prin ce spiritul din această natură îi permite să aducă vindecarea.

Cât privește natura superioară, pentru a o înțelege, medicul trebuie să parcurgă el însuși calea de cunoaștere spirituală. El va putea atunci să acționeze ca educator pentru omul a cărui natură superioară a fost deturnată.

De aceea, cel care, în forul lui cel mai profund, se simte chemat de intenția de a aduce vindecarea, cel care simte în el vocația de medic, are nevoie să intre pe o cale de dezvoltare interioară. El are nevoie de o știință a inițierii care îl poate conduce la adevărata cunoaștere, prin dobândirea imaginației, inspirației și intuiției. Antroposofia este această știință inițiativă pe care Rudolf Steiner a adus-o omului modern.

Viață pământescă – iubire cosmică

Friedrich Benesch

Traducere: Agenor Crișan și Delia Popescu

Natura din timpul verii solicită conștiința umană să îndeplinească ceva cu totul diferit de cele spre care o stimulează iarna. Toamna și iarna sunt aidoma unui spirit analitic ce separă viața de moarte, lumina de întuneric, Pământul de legătura lui cu Soarele și stelele. Primăvara și vara sunt ca un spirit de sinteză. Ele unesc înălțimile cu adâncurile, ceea ce este greu cu ceea ce este ușor, ceea ce este întunecat cu ceea ce este luminos, viața cu moartea. De aceea, natura din timpul verii reprezintă pentru conștiința umană un fel de incitare spre a privi nu atât polaritățile care există în lume, ci unitatea superioară a acestor polarități.

Când privim polaritatea dintre lumină și întuneric, învățăm să înțelegem ce înseamnă luminosul și întunecatul într-o unitate superioară, în care lumina poate să conțină în sine întuneric, în care întunericul poate să conțină în sine lumină. În fiecare amurg, întunericul de natură volitivă se poate transforma în claritate luminoasă, care este de natură gânditoare, tot așa cum ceea ce este de natură gânditoare-luminoasă poate să se transforme în ceea ce este de natură volitivă, întunecată.

Natura verii este, de asemenea, marele vestitor al faptului că ceea ce este viu conține în sine o chemare către moarte, deoarece numai prin moarte viul poate să se dezvolte, autodepășindu-se. Și invers, moartea vrea să devină viață. Când ceva superior moare în sânul a ceva inferior, atunci acest ceva inferior este însănătoșit și înălțat. Un exemplu pentru aceasta este lumina Soarelui. În ea vedem aievea ceva în care putem pătrunde ușor și clar, cu ajutorul conștiinței noastre întrebătoare, în natura solară. Vom constata că ceea ce trăim noi drept lumină a Soarelui are, pe de-o parte, un aspect exterior senzorial. Pe de altă parte, adevărul despre lumina Soarelui, îl exprimă Goethe:

„Dacă solar ochiul meu n-ar fi,
cum ar putea el Soarele zări?”

Putem să aplicăm această maximă și Pământului: Dacă Pământul n-ar fi de natură solară, cum ar putea el să intre

într-un astfel de raport cu Soarele cum o face în natura din timpul verii? Aceasta înseamnă: Așa cum noi, pe de-o parte, trebuie să căutăm să descifrăm mai întâi tainele luminii solare, tot așa va trebui să facem și în legătură cu Pământul, și să căutăm unde este, în Pământ, organul corespunzător de percepție pentru proprietățile luminii solare? Abia apoi vom putea încerca să mergem mai departe și să ne ridicăm la Soarele însuși.

Să aducem mai întâi în centrul atenției aspectul exterior al luminii solare, ceea ce este foarte greu, și anume din cauză că, în mod normal, nici măcar nu ne dăm seama că noi, de fapt, nu vedem lumina. Noi nu vedem lumina care plutește liber între corpurile care luminează și obiectele din spațiu care sunt iluminate. Ceea ce vedem noi în realitate cu ochiul sunt fie obiectele care emit lumină, fie obiectele care sunt iluminate. Noi percepem sursele de lumină, dar și pe acestea numai ca pe ceva care emană lumină, și vedem oglindirea, reflexia luminii de către obiecte, și prin aceasta ne este mijlocită percepția lucrurilor. Acest prim fenomen poate să-l incite pe observator și să-l conducă la întrebarea: Ce fel de ființă este această lumină care, ea însăși, nu este vizibilă, și totuși este perceptibilă și face ca toate obiectele să fie vizibile? Pentru o atitudine lipsită de prejudecăți, de aici rezultă următorul lucru: aceasta înseamnă că lumina însăși este de natură suprasensibilă. Lumina însăși este suprasensibilă, și totuși perceptibilă: ea este suprasensibil-sensibilă.

Ceea ce vedem noi cu ajutorul luminii, culorile surselor de lumină, formele surselor de lumină, culorile și formele obiectelor luminate, acestea sunt senzoriale, și viețuim în permanență, fără să devenim pe deplin conștienți de acest lucru, trecerea de la ceva suprasensibil-sensibil, de la luminos-întunecat, spre ceva care este cu adevărat senzorial, spre obiectele vizibile în culorile și formele lor. Goethe s-a preocupat zeci de ani cu aceste întrebări. Teoria sa asupra culorilor a fost pentru el ceva decisiv în cadrul întregii sale creații spirituale.

Dacă facem un pas mai departe, putem vedea ce se întâmplă atunci când apar culori fără să existe vreun obiect: aceste stranii fenomene coloristice spectrale, fantomatice, care plutesc în spațiu, cum este, de exemplu, curcubeul. Sau minunatele fenomene coloristice ale unui răsărit sau ale unui apus de Soare, sau un halou care se arată pe cer în jurul Soarelui acoperit de nori cristalini. Ne minunăm în fața acestui neobișnuit fenomen coloristic ce plutește liber, și care apare întotdeauna atunci când lumina și întunericul ajung într-un anumit raport magic reciproc prin intermediul unui mediu, prin faptul că cele două elemente acționează unul asupra celuilalt. Aceasta a fost marea descoperire a lui Goethe, care l-a făcut să spună: Culoarea apare în materia sensibilă din spațiu când avem această lumină-întunecime suprasensibil-sensibilă, dar fără să fie legată de materie. Privind culoarea, avem impresia că ea este, pe de-o parte, ceva absolut sensibil, dar care, pe de altă parte, apare, totuși, ca fiind ceva de natură suprasensibilă. Lumina invizibilă, în activitatea ei, în manifestările ei, prezintă trei aspecte: în primul rând, aspectul suprasensibil-sensibil al luminii-întuneric din ceea ce noi numim lumină; în al doilea rând, ceea ce este, de fapt, senzorial la culorile și formele legate de corpuri, așadar, materia, substanța; și, în al treilea rând, culoarea care plutește liber, această calitate liberă a culorii sensibil-suprasensibile.

Organul propriu-zis al organismului Pământ pentru primirea acestei întregi lumini solare este atmosfera. Atmosfera liberă dă la iveală această taină a Soarelui prin albastrul bolții cerești, prin fenomenele întregii palete coloristice din amurg, prin formațiunile aeriene, delicate, ale curcubeului sau ale haloului. Deja apa, deja hidrosfera Pământului nu mai poate să preia în sine lumina într-un mod atât de altruist, să o lase să trăiască în ființa ei, să o lase să acționeze pătrunzându-i ființa, așa cum o face aerul. Apa începe să reflecte. Rareori există în atmosferă efecte de reflexie, cum este Fata Morgana. Însă în momentul în care apa vine în atingere cu lumina, ea va trimite întotdeauna înapoi o parte din lumină, și avem astfel grandioasele fenomene de reflexie de la suprafața apei. Numai o parte din lumină, cu însușirile ei sensibil-suprasensibile, pătrunde atunci în apă; astfel încât aerul, atmosfera Pământului este în realitate organul solar, pe deplin deschis pentru perceperea luminii, pentru perceperea culorii, care vine de la Soare și de la stele.

Regnul mineral preia în sine lumina numai în formele lui superioare, în cristalele transparente. Toate celelalte minerale resping lumina. Putem trăi în modul cel mai impresionant această forță de refracție a mineralului în regiunile deșertului de pe Pământ, unde lumina cade direct pe piatră.

Dar, pe de altă parte, lumina solară mai ascunde în sine încă ceva, faptul că de la Soare vin pe Pământ, neconținut, forțe de viață. Lumina Soarelui are o latură interioară. În această latură interioară, în această manifestare a forțelor de viață, avem în fața noastră o activitate a Soarelui care este legată în mod foarte clar de elemente.

„Privește tu, ochi al meu,
Razele pure ale Soarelui
Din formele de pe Pământ;

Privește tu, inimă a mea,
Puterile spirituale ale Soarelui
Din zbaterea de valuri a apei.
Privește tu, suflet al meu,
Voința cosmică a Soarelui
Din sclipirile licărind ale aerului.

Privește tu, spirit al meu,
Ființa divină a Soarelui
Din valurile de iubire ale focului.”

Lumina Soarelui, cu forțele ei de viață, care pune în mișcare și străbate elementele Pământ, Apă, Aer și Foc, pune în mișcare prin aceasta și lumea plantelor. Forțele de viață pe care lumina solară le aduce în lumea plantelor sunt aspectul interior al luminii solare, și anume aspectul care ține de imagini și sunete, care se revarsă în mod suprasensibil odată cu lumina Soarelui, ceea ce înseamnă că ele sunt, în mod obișnuit, invizibile și inaudibile, punând în mișcare și însuflețind cele patru elemente, pătrunzând cu viață întreg organismul Pământului și apoi găsim și punctul culminant:

„Raza de Soare
Scânteind în lumini
Plutind se apropie.

Miresele flori
Unduind în culori,
Cu bucurie-o salută.

Plină de încredere,
Raza le spune
Fiicelor Pământului

Cum forțele Soarelui,
Din Spirit născute
În patria zeilor,
Ascultă sunetul cosmic;
Miresele flori,
Scânteind în culori,
Ascultă meditând
Al luminii sunet de foc.”

Informații utile:

- Societatea Antroposofică Generală www.gotheanuim.org
- Societatea Antroposofică din România www.antroposofie.ro
- Secțiunea pentru tineri www.stineri.ro
- Simpozion al Secțiunii de Tineret www.simpozion.org
- Editura Univers Enciclopedic Gold www.universenciclopedic.ro
- Youth Section www.youthsection.org
- Federația Waldorf din România www.waldorf.ro
- Gimnastică Bothmer în România www.bothmer-movement.eu/romanian
- Asociația pentru Medicină Antroposofică www.antrosana.ro
- Teatrul Logos www.logostheater.ro
- Asociația Euritmia www.euritmia.go.ro
- Grădinița Christophori, București www.christophori.ro
- Drumul Omului – Revistă de știință spirituală www.drumulomului.ro
- Biblioteca Univers Enciclopedic și Triade www.spiritualrs.net
- Cercetare biografică și consiliere spirituală, Brașov www.antropsi.ro
- Biblioteca Rudolf Steiner Archive www.rsarchive.net
- Bloguri de antroposofie www.antro.ro

Societatea Antroposofică din România

Str. Vișinilor, nr. 17, sector 1, București, România

Tel.: 0740.117.567 între orele 13:00 – 19:00

Email: casarudolfsteiner@gmail.com

<http://antroposofie.ro>

ISSN 2285-3200

ISSN-L 2285-3200